

ČESKÉ LIDOVÉ DIVADLO

1

1. 11. 1947

ČASOPIS ÚSTŘEDNÍ MATICE DIVADELNÍHO OCHOTNICTVA ČESKÉHO V PRAZE

ROČNÍK XXVII.

LEDEN 1947

KV

Desítka krásných knih

Čtyři perly memoárové literatury

Bedřich Karen:

EPISODY. Upřímná zpověď vynikajícího umělce. — Brož. Kčs 147.—, váz. Kčs 175.—.

Věra Szathmáryová-Vlčková:

PUTOVÁNÍ ZA SVOBODOU. Vzpomínky choti čs. vyslance na pestré válečné osudy čs. emigrantů. — Brož. Kčs 75.—, váz. Kčs 100.—.

Fr. B. Vaněk:

VLAŠTOVKY SE VRACEJÍ. Kniha pamětí statečného českého kněze. — Brož. Kčs 106.—, váz. Kčs 132.—.

Eva Vrchlická:

CESTOU NECESTOU. Kouzelné vzpomínkové dílo velké herečky a dcery slavného básníka. Brož. Kčs 105.—, váz. Kčs 130.—.

Pozoruhodný román pro náročné čtenáře

Arnošt Vaněček:

PÍSAŘ U SV. VÍTA. Básnický podmanivý dílo velkého vypravěčského umění. — Brož. Kčs 78.—, váz. Kčs 95.—.

Pro radost Vaším dětem

Richard Kubeš - Divica Landrová:

MĚSÍC SPADL DO RYBNÍČKA. Knížka rozkošných versů pro děti. — Váz. Kčs 88.—.

J. V. Rosůlek:

PENÍZE LEŽÍ NA ULICI. Zábavná a poučná reportáž o cestě českých chlapců do Švédska. Ilustr. A. Wenig. — Brož. Kčs 58.—, váz. Kčs 78.—.

Antonín Šrámek:

O NEZBEDNÉM HERCEGOVCI. Pásmo humorných a dobrodružných příběhů. Ilustr. Z. Zeisová. — Brož. Kčs 48.—, váz. Kčs 70.—.

Marie Štulíková:

POHÁDKY Z ŘEŠETA VYPADLÉ DO SVĚTA. Jedna z nejkrásnějších pohádkových knih. Ilustr. D. Landrová. — Váz. Kčs 95.—.

Jan Wenig:

MÁRINČINO DĚTSTVÍ. Cenný dar pro dívčí mládež. Ilustr. A. Wenig. — Brož. Kčs 65.—, váz. Kčs 90.—.

Dodá každý knihkupec nebo přímo nakladatelství i na mírné měsíční splátky.

Československý Kompas, Praha XVI, Plzeňská 66. Tel. 410-66, 423-18

ÚMDOČ a její dvouletý program

Vkládajíce našemu čtenářstvu do rukou první sešit nového ročníku Č. L. D. v novém rouše a s rozšířeným obsahem, pokládáme za povinnost ihned na první stránce přiznati se k dvouletému vládnímu programu a vyznati se z toho, jakým způsobem se zapojíme do pracovního procesu.

Ochotnické divadelnictví, lidové hnutí musí vždy a za všech okolností dáti lidu vše, co by ho posilovalo v jeho každodenní práci a přinášelo mu po ní zasloužené osvěžení. Musí dostati nejlepší z nejlepšího. Úkolem ochotnictva bude proto starati se o to, aby lidové divadlo bylo svojí hodnotou na nejvyšším stupni. Bude bojovati o povznesení snižovaného pojmu »lidový«, ve kterém ještě dnes mnohý estét vidí méněcenný způsob umělecké práce. K tomuto úkolu se připraví zvyšováním umělecké a kulturní úrovně ochotnického divadelnictví. Školení ochotnického herectva stane se samozřejmostí právě tak, jako nebude možné, aby odpovědnou funkci ochotnického režiséra vykonával neškolený a nezkušený člen divadelního spolku. Dramaturg bude jedinou osobu, která bude rozhodovati o výběru her pro naše jeviště. K pomoci bude mít kmenový repertoar, který mu pomůže vytlačit divadelní brak. Český ochotník vynaloží veškeré své úsilí k přípravě svých spoluobčanů ochotnickým divadlem pro divadlo profesionální a pomůže vybudovati návštěvnickou obec, které zaručí hodnotná představení. Postará se proto o zapojení neorganizovaných spolků do ÚMDOČ, aby se s námi podílely na výchově vlastního členstva a pomáhaly při budování lidového divadla. Spojí se se všemi kulturními pracovníky, s kterými se bude starati o výstavbu důstojných kulturních domů, nejen pro účely divadelní, ale i pro přednášky, akademie, koncerty a pod. Nebude jediného spolku a okrsku, který by neměl zastoupení v místních a okresních osvětových radách. Spolu s nimi budou připravovat oslavy národních a památných dnů, význačných osobností a událostí. Obnoví slávu lidových tanců, zvyků a veselic. Budou pořádati divadelní soutěže místní, okreskové, krajové a zemské. Jiráskův Hronov stane se ochotnictvu opravdovým a nejušlechtilejším kolbištěm, kde se soustředí výkvět československého ochotnictva a bude skutečným putovním místem všeho ochotnictva.

Členské složky, soustředěné v ÚMDOČ, vypnou všechny síly, aby si vybudovaly v Praze vlastní ochotnický domov, ve kterém by se soustředila všechna ochotnická činnost, odkud by se řídila a organizovala, kde by mohla na jevišti, dokonale vybaveném, prokázati pokroky ve své divadelní činnosti.

ÚMDOČ naváže styky se všemi ochotníky celého světa a svolá je k pracovnímu sjezdu. Bude opět vytvořena mezinárodní ochotnická organizace, aby pomocí získaných zkušeností pracovala k prospěchu lidového divadla celého světa.

Snaha všeho ochotnictva ÚMDOČ bude pak zaměřena k státně-politické výchově československých občanů divadlem, aby v jednotě smýšlení a v lásce k Československé republice stali se zárukou její šťastné a spokojené budoucnosti.

Věříme v naše členstvo. Věříme v české ochotnictvo, že nezklame, jako nikdy nezklamalo. Možnost nositi ochotnický odznak musí se státí ctí. Ochotnický odznak musí říci každému, že jeho nositel je dobrý Čech a vlastenec. Tradice nás v naší hrdosti podporuje. Nesmíme se této tradici zpronevěřit. Stavme na ní nové chrámy lidového divadelnictví! Věřme v jeho sílu, věřme sobě a ve výsledky své práce! Je ušlechtilá, má smysl a velký cíl. Hledejte nové věřící a nové vyznavače! Učte je lásce k lidu, učte je lásce k práci pro lid! Není a nebude nic vznešenějšího a nic odpovědnějšího. I to si musíme uvědomit.

Ochotnické divadlo vítězilo v dobách nejkřutějších, neboť bylo stavěno a tvořeno na lásce k vlasti a mateřskému jazyku. Přišla šťastná doba, kdy každý může tuto lásku veřejně projevit. Ochotnictvo proto ve dvou letech ukáže, že dovede pracovat na úkolech nejušlechtilejších a že je hodno sloužiti svému lidu.

Josef Hudeček.

Tak tedy básníkovi »Léta« přišla sedmdesátka na krk. »Léto« samo, jedna z nejčestějších komedií, jedna z těch, které se usmívají se slzou na krajíčku, má už přes čtyřicet let a přece, jaká to hra nestárnoucí, svěží, stále se obnovující. A tak tedy ani básníkova sedmdesátka není určena ke vzpomínání jubilejnímu, ale připomínce radostné, že básník žije mezi námi, že tvoří, že jeho nedávná sbírka básní »Rány, růže« přináší nové akordy v jeho básnickém portrétu, že zkrátka dílo Fráni Šrámka ve svých kouzelných verších, lehkých větách trvá jako živá součást české literatury, i když literární historie počítá desítky let od prvních vydání a divadelní historie desítky let od premiér.

Frána Šrámek, dramatik nenáleží mezi kruté strůjce lidských osudů, vynesných do nebe a zavvržených do pekla. Jeho komedie jsou jiného rodu. Drobná aktovka »Červen« rozvlíní citově bolestnou atmosféru dívčího dospívání a potom »Léto«, ono »Léto«, které opravdu »budiž pochváleno«. Drobný příběh na venkovské faře, rozložený do tří generačních poloh, rozevlátého Jana Skalníka a Stázy, redaktora Perouta a jeho ženy, stojících na prahu citového umoudření a faráře Hory i jeho hospodyně, dvou lidí na západu života, stárí usmířeného a nesmírně moudrého. Nejde zdánlivě o věci světoborné a přece je to klasická hra citové výchovy v atmosféře léta, v ovzduší, které hned tak nevyvane.

Srovnajte si s ní jakési její pokračování »Měsíc nad řekou«, hru citových polotónů, inspirovanou básníkovým píseckým mládím a jeho vyhlídkou na kouzelný otavský splav (na který ne-

zapomene nikdo, kdo ho jednou viděl). Slávka a Vilík, dva mladí lidé, kteří dají lekci svým rodičům, starý Hlubina a starý Roškot, marně probouzející někdejší mladé sny — na pohled je to hra resignace mládí a přece i tato hra svou citovou čistotou, poetivostí a upřímností dá vám víru v lidi. A po třetí konečně vrací se Frána Šrámek k tomuto tematů v »Plačícím satyrově«. Je to už komedie zas na první pohled smutná, melancholická a přece radostná tím, jak svěží působí mládí vyburcuje staříckého básníka Melitu k nové tvorbě, i když generace mladší se citově rozchází a citově stárne.

To už hra o »Ostrovu velké lásky« chce mnohem ostřeji odkrýt desiluse milostného zánícení a činí tak formou příliš anekdotickou. Proti tomu hry z údobí první světové války »Zvony« a »Hagenbeck« chtějí zachytit smyslové rozvichření v době ethického nelaďu a nepořádku, v době rozbouřených lidských duší citu a vášni, aniž leckde dosahují velikosti svého rozběhu.

Kouzlo, krása a hodnota Šrámkových her zůstává především v dialogu, plném nápovědi citového rozjitření, polotónů, ba snad můžeme říci čtvrttónů. Máloměrý z našich básníků uměl tak přesně nalézt pro ně pravý výraz. Snad to bylo příčinou toho, že jim dal básník leckdy přednost před pevným dramatickým tvarem.

Stejně tomu tak je s jeho romány. »Stříbrný vítr« a »Tělo« zůstanou trvale kronikou rozvichřeného mládí jedné epochy našeho života a mnohá stránka z nich přejde mezi klasické stránky české prózy. Leckterou z jeho povídek budeme číst po letech a budeme s překvapením objevo-

Kázáníčko Vendelína Budila

Jaroslav Průcha, režisér Národního divadla, připravil pro všechny milovníky dramatického umění krásnou publikaci. Napsal řadu »monologů«, v nichž v různých příznačných situacích mluví a jedná příslušníci staré herecké gardy. Každý z monologů poskytuje zcela zvláštní příležitost pro scénické předvedení a je zároveň poučným pohledem na umělecký nebo životní osud slavných průkopníků českého divadelního umění. Otiskujeme je, jehož mluvčím je Vendelín Budil.

Knihy vyjde v letošním roce v nakladatelství Československý Kompas v Praze XVI. Fotografie Vendelína Budila je z knihy pamětí Bedřicha Karena, vydané v téže nakladatelství.

Vážené dámy a vážení pánové!

Přerušuju zkoušku! Abychom si dobře rozuměli hned na počátku sezóny: První podmínkou hraní divadla je dokonalá znalost úlohy. To je to nejmenší, co se může žádat — aby herec úplně ovládal svou úlohu. I když se úloha dobře umí, přihodí se často leccjaká nehoda — natož když se neumí! Já vím, učit se úlohám není zrovna závažné. Ale u Budila se — mordie fecn — úlohy

umět musej' ... Taky se úlohy nesmí vracet. O takové herce, kteří pod různými záminkami vracejí roli ... nestojím! Kdo není spokojen, může jít, nikoho nebudu zdržovat, kazil by jen ostatní. Malé role jsou taky role! Kdo něco umí, upozorní na sebe i v malé úloze a vynutí si obdiv znalce. Já takového kosa poznám sofort! ... Namítnete mi, že tu padá na váhu rozdíl gáže, co? Jakkak ne, herci jsou na peníze jako kuna na slepice. Jenže u mne se nikomu nekřivdí a křivdit nesmí. Každý dostane, co mu patří. Všecka protekce při obsazování rolí je tu vyloučena. Já nemám žádné hospodské závazky, ani milostné pletky u ženského pohlaví. To na mne neplatí. Když někdo prokáže, že může hrát velké úlohy, bude je hrát, příležitost dostane každý — a přidáno taky — potom!

A netrpím extempore. Přivádějí se tím spoluhráči jen do rozpaků a když ještě málo umějí úlohu, pak ti nešťastníci lapají na jevišti každé slovo napovědovo jako kapří vnaidlo.

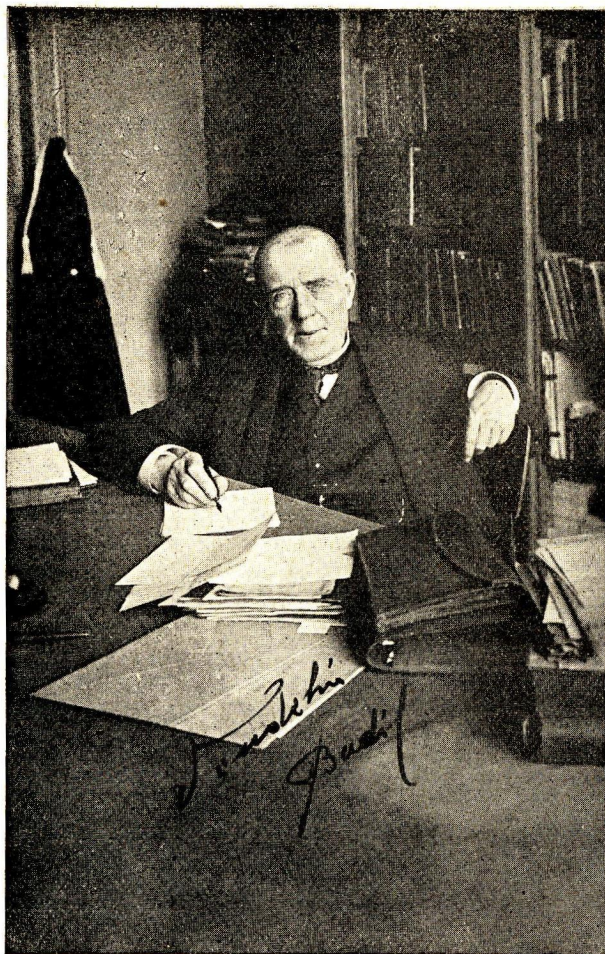
Těhle zásad jsem se držel už jako ochotník v Sakrabonce ... Od těch dob jsem hrál přes tisíc rolí a vždycky jsem je uměl nazpaměť.

Pánové a dámy, chvíli jsem vás tu pozoroval a

vat; tak právě Šrámkovo impresionistické zaměření, jeho snaha zachytit citový opar přeletavého přechajícího okamžiku byla leckde na místě. Snad i s překvapením to zjistíme o povídkách z první světové války.

Fráňa Šrámek byl v loňském roce jmenován národním umělcem. Dostalo se mu toho titulu právem. A kdyby za nic jiného, tak za jeho básně, které jsou předznamenáním celé epochy české poesie. Začal jimi jako básník anarchista a antimilitarista a ve sbírce, která trvale zůstane mezi vrcholky české poesie, v knize básní »Splav« vyzpíval krásu života, lásky, léta, ženy a radosti z toho všeho. Ani v básních nezná tragického pocitu života, naopak opojení ze života sálá z jeho veršů, které byly básnickým kancionálem celých generací. A nejenom to. Básnické slovo Šrámkovo, neobyčejně prosté a při své prostotě zapalující a místy až překvapivě hudební, mělo vliv na generaci českých básníků po první světové válce a lze říci, že vytvořilo básnickou školu i mezi autory, kteří se dali jinými cestami, než básník sám. A poslední sbírka Šrámkova — však doufejme, že nikoliv poslední — je knihou moudrou a smírnou laskavým pohledem na život a na smrt: »rány, růže, to jsou sestry, života náš palouk pestrý, od palouku chmýří letí a nič zeje dokořán. Ráj je tam, kde křížovatky vedou tam a vedou zpátky, kde postojíš mezi vrátky, na shledanou mávaje.«

Jak by tedy nevzpomínali a znovu se nevrátili ke Šrámkovi čeští čtenáři v proměně dob, vybírajíce perly, které navždy zůstanou jako klasická čísla české literatury a které nám stále budou znít v duši ve shonu a vřavě dní jako útěšná vzpomínka, »jako by jen splavem byl, který v dálce krásně zpívat slyšel.«

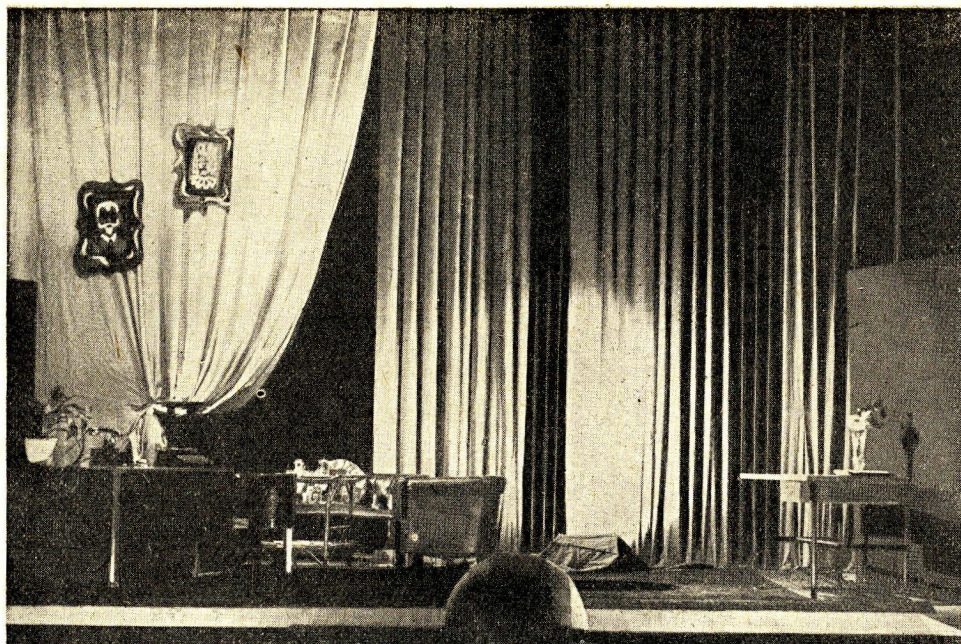
Ředitel Vendelín Budil ve své pracovně. (Foto z knihy pamětí B. Karena »Episody«.)

poslouchal. Hlas je si možno cvikem zušlechtit. Čtete si hodně nahlas. Zdá se, že mnozí na to zapomínají. Po hlase musím poznat všechny lidské pocity... a dámy, proboha, neslad'te to tak, je to protivné. Každý musí mluvit jako by podával své vlastní myšlenky, nic nepřirozeného, žádný falešný pathos! Taký jsem tady někde pozoroval, že se neumí dejchat. Na to si dám pozor! A zřetelně vyslovovat, nepolykat poslední slabiky...

Tady se musí mluvit, aby to bylo slyšet! Na mimiku a gestikulaci si dám taky pozor. Chod'te jako lidi chodí a rukama pohybujte — náležitě! Povím vám něco o té gestikulaci, snad to můžete potřebovat. Kdosi přišel na radu k Šamberkovi a ptal se ho, zda má dělat pohyby kulaté, jak mu radil František Kolár, nebo veliká gesta, jak ho učil Šimanovský. Šamberk chvíli přemýšlel a povídá: »Vezměte si příklad ze mne. Nedělám pohyby ani kulaté, ani široké. Nezvykejte si to taky. Nikdy nemůžete vědět napřed, co přijde potom. Já to vím aspoň málokdy. — On totiž málokdy uměl svou úlohu. — Proto nechte vždy levou ruku volně viset dolů a pravou si dejte na prsa, ale ne s roztaženými prsty, nýbrž malebně a stůj-

te zcela klidně. Zaslechnete-li od napovědy, že máte přisvědčit, uděláte rukou takhle, zaslechnete-li, že máte odmítnout, uděláte takhle. Zapamatujte si to a nepřijďte nikdy do rozpaků, co máte dělat.« A měl pravdu. Je vždycky lépe dělat pohyby méně, než více; v tom se jeví klid. A ještě něco! Netrpím v divadle žádně revoluce. Když má někdo něco na srdci, vyhledá mě dole v kamrlíku; jsem tam stejně od rána do noci. A prosím, respektovat režiséra, který je na jevišti pánem a ne tapicírem. Režisér mi ručí za představení. On ví dobře, že každá, i ta nejmenší maličkost přispívá k uměleckému zdatu představení. A nám tu o nic jiného nejde a jít nemůže...! Vaříme z vody, ale vaříme dobře. Stejně ten přepych na jevišti je pro kočku, úplně zbytečný. Kostym nehraje — herec hraje! Nádherná výprava zaměstnává zbytečně zrakový smysl a neúčinkuje pak na ducha a srdce...!

Tak přesnost, dochvilnost, svědomitost, píle a vytrvalost... a na zkuškách ať se nikdo zbytečně nekouká na hodinky, čeká nás v téhle sezóně mnoho práce. Prosím, pane režisére, nezdržujte se a zkoušejte!

Dobrovského okrsek
ÚMDOČ v Kostelci n. O.

František Langer: Velbloud uchem jehly. Sehrál soubor Dobrovského okrsku ÚMDOČ v režii Fr. Sedláčka a výpravě A. Granáta na podzim 1946 v Doudlebách, Chlenech, Klášterci, Kostelci n. Orl., Kyšperku, Rychnově n. Kněž., Týništi, Vamberku a Zamberku. Scéna 2. jednání.

(Foto J. Hrdina, Rychnov n. Kn.)

JIŘÍ JESENIUS: Pražská divadla od 1. srpna do 30. listopadu 1946

V měsíci srpnu vstoupila pražská divadla do nové sezóny a to za předpokladů ne zvláště příznivých. V celé řadě divadel byla vytvořena družstva z vlastních zaměstnanců, aby divadla mohla vůbec existovat. Nakolik jest toto řešení šťastné, ukáže blízká budoucnost.

Přes prohlášení »Svazu českého herectva« panuje v divadlech krize, dokladem toho jsou poloprázdná hlediště. Je nutno hledat nápravu. Zde nepomohou obratná a krásná slova, je nutno podívat se odhodlaně pravdě v tvář a zkoumat, v čem jest vlastně vada. Jistě, jsou to z veliké části otázky hmotné, ale není to jediná příčina. Bylo by poučné, kdyby naši divadelníci sešli občas ze svých jevišť mezi obecnost a poslechli si, nepoznání, hlasy toho obecnost, pro které hrají a na které jsou vlastně odkázáni. Dozvěděli by se tak mnoho cenného a poučného, neboť názor divadelních theoretiků a praktiků se často rozchází s názorem divadelního návštěvnictva. Dozvěděli by se, že toto jest již přesyceno tak zvaným »režisérismem«, který od převratu zavládl na tak mnohých scénách, že nesoúhlasí s pokusnictvím na jevištích, na kterých bylo zvyklé vidět skutečné umění, že hledá v divadle řešení dnešních otázek, skutečné poučení a hodnotnou zábavu a ne režisérské »hračkářství« stůj co stůj. Takové přiblížení k lidu, kterého se stále dovoláváme, bylo by velmi podnětné a poučné, neboť na tomto lidu spočívá vlastně existence našich divadel, ať si kdo chce co chce říká.

A konečně bude to přece jen obratná volba vhodného repertoáru, přitažlivé obsazení a dokonalé nastudování ve smyslu básnického díla, co vrátí obecnost do divadel. Nestranná a neosobní kritika by v tom mohla velmi mnoho býti nápomoena.

V době od 1. srpna do 30. listopadu m. r. bylo v Praze v provozu celkem 21 divadel, která provedla 58 premiér, mimo 7 premiér, sehraných zájezdovými soubory.

Národní divadlo věnovalo se většinou opěře a mělo 4 premiéry: V neděli 8. září operní novinku Iši Krejčího »Pozdvížení v Efezu«, jejíž libreto jest novým zhásněním Shakespearovy »Komedie omylů«, 22. září novou inscenaci A. Dvořákovy opery »Armida«, která se tak dostává do kmenového repertoáru, 8. listopadu nové nastudování P. I. Čajkovského opery »Evžen Oněgin« podle Puškinova známého románu. Jediná činoherní premiéra byla 21. listopadu a to nové nastudování slavné hry bratří Čapků »Ze života hmyzu« v režii Jindřicha Honzla.

Velká opera, která vznikla rozdělením bývalého Divadla 5. května na operu a činohru, měla také 4 premiéry. Ve čtvrtek 29. srpna byla to fantastická opera J. Offenbacha »Hoffmanovy povídky« v »moderním« pojetí režiséra Alfréda Radoka a dirigenta K. Ančerla, 23. září byla provedena nesmrtelná opera našeho velikého Bedřicha Smetany »Prodaná nevěsta«, jejíž provedení bylo velikým zklamáním jak po stránce hudební, tak i režijní, 9. září byla zařazena do repertoáru Ch. Gounodova opera »Faust a Markéta« v zdařilé režii J. Fiedlera a v pondělí 11. listopadu hostilo divadlo soubor »Středočeského divadla«, které nám ukázalo své pojetí Gogolova »Revisoru« a dalo nám tak možnost poznati vyspělost mimopražského divadla.

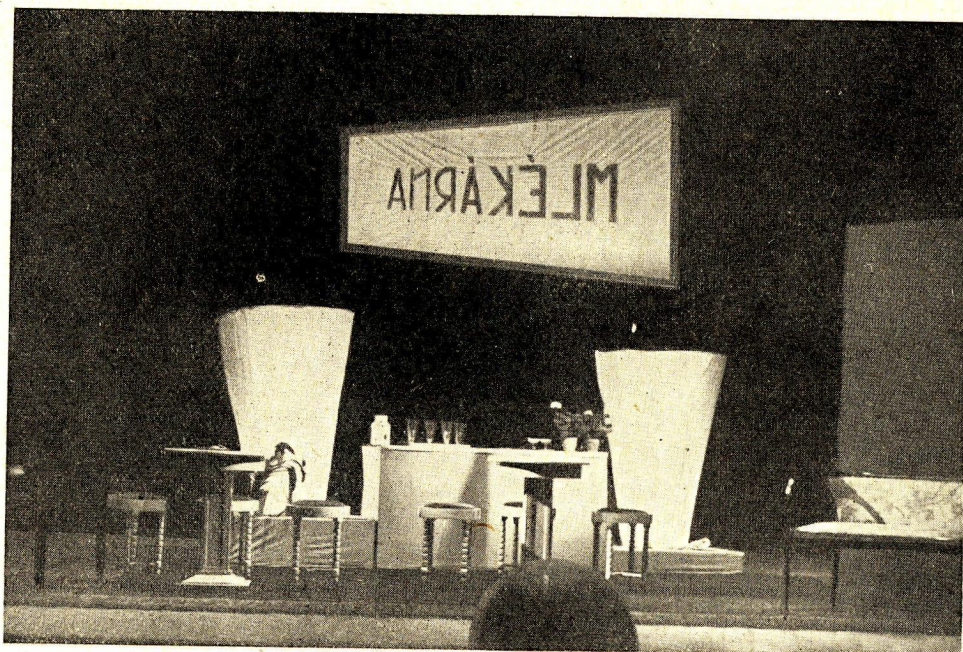
Stavovské divadlo mělo 4 premiéry. Činoherní soubor ND, který v divadle hraje za uměleckého vedení Karla Dostala, jest beze sporu našim nejlepším činoherním souborem jak výběrem her, tak i jejich vzorným obsazením a provedením. V pondělí 16. září vzpomnělo si na neprávem opomíjeného českého autora Františka Langra uvedením jeho veselohry »Obrácení Ferdýše Pištory«, známé z provedení ve Vinohradském divadle. 26. září provedena byla Shawova »Candida«, v níž se vrátil na scénu po dlouhém odmlčení Zdeněk Štěpánek v úloze žoviálního pana Burgesse a byl bouřlivě přivítán. 1. listopadu, k slavnému výročí ruské revoluce byl sehrán po prvé příběh ze života Leninova od sovětského Nikolaje Pogodina »Kremelský orloj«. Postavu Lenina s láskou zživotnil Jaroslav Průcha. A konečně 23. listopadu zařazena byla do repertoáru bojovná hra ze slovinských hor »Noc v Hlubokém« od slovinského spisovatele Matěje Bora. (VI. jn. Vladimír Pavšič.)

Komorní divadlo, které opětně připadlo obci pražské, nastudovalo rovněž 4 hry. Zahájilo úspěšně 20. září hrou »Lakomec« od Moliéra v pečlivé režii šéfa divadla Bohuše Stejskala, 23. září provedlo sovětskou situáční hříčku N. Rybaka a N. Savčenko »Letadlo se zpozdílo o 24 hodiny«, která nám dokazuje, že i Rusové mají své konverzačky, 18. října objevuje se na scéně V. Šrámkovo zpracování v Egyptě nalezeného zlomku veselohry »Epitrepontes« od Menandra a to pod názvem »Či je to dítě?« a 14. listopadu přichází na řadu velmi vtipná hra Bernarda Shawa »Domy pana Sartoria«, která nemilosrdně tepe obchodníky s lidskou bídou.

Realistické divadlo, které se za vedení svého šéfa Jana Škody vypracovalo v minulé sezóně na jedno z předních

František Langer: Vel-
bloud uchem jehly. Ve-
selohra o 3 jedn. Režie:
Fr. Sedláček. — Výpr.:
A. Granát. — Scéna
3. jednání.

(Foto J. Hrdina, Rychnov n. Kn.)

divadel Prahy, mělo 7 premiér. Zahájilo svoji druhou se-
zónu 20. srpna poslední hrou Jiřího Mahena »Mezi dvě-
ma bouřkami«, zabývající se nedostatkem mravní výchovy
a společenskou krizí mezi dvěma válkami. Jako dru-
hou hru sezóny provedlo 5. září vtipnou veselohru G. B.
Shawa »Mesaliance« pod názvem »Rodiče a děti«. Je to
jedna z nejdokonalějších veseloher, jejíž uvedení nutno
radostně uvítati. 12. září je to silná realistická hra E.
O'Neill »Farma pod jilmy«, hra o vině a trestu, o zášti
a lásce. Ve středu 2. října dostává se na scénu rafinované
promyšlená hra ze špiónážního prostředí »Dnes večer při-
jde přítel« od J. Comanneze a I. Noého. 7. října uvádí
divadlo proslulou komedii polské herečky Gabriely Zapol-
ské »Morálka paní Dulské« s velmi dobrými situacemi a
dokonalými postavami. 26. října je to původní novinka
Miloslava Stehlíka »Mladá«, selská hra, připomínající
tragedii vystěhování celých českých krajů za doby oku-
pace. 13. listopadu hostilo pak »Severočeské divadlo«, kte-
ré sehrálo rozkošnou veselohru Jarosl. Vrchlického »Noc
na Karlštejně«.

D 47, jehož šéf E. F. Burian, nespokojen se soud-
bou dramatickou literaturou, sám si dramatisuje, upravuje
a píše libreta svých jevištních realizací, uvedlo celkem 5
premiér. Jako první přepsal slavného románu o nizozem-
ském odboji proti Španělům od Ch. de Costera »Ullen-
spiegel« a to v úterý 3. září. Jako druhou hru 10. září
starou českou lidovou hru o starozákonním příběhu ži-
dovky »Esther«, K 24. září připravil si E. F. Burian Stend-
halův román »Červený a černý«, pro 22. října zdramati-
soval si »Výlet pana Broučka do XV. století« od Svato-
pluka Čecha a pro 27. listopad složil z lidových říkadel
a písní jakési jevištní pásmo pod názvem »Láska, vzdor
a smrt«.

Městské divadlo vinohradské, o jehož umělecké krizi
se svého času velmi mnoho psalo, ač neoprávněně a jež
dnes hledá umělecký směr, mělo 6 premiér. 13. září
vzpomnělo si na kdysi velmi oblíbenou hru Marcela Pag-
nola »Malajský šíp«, která však vyzněla v režii J. Plesko-
ta trochu barvotiskově a nedomyšleně. 31. října provedlo
slavnou Shakespearovu tragedii »Macbeth« v pokusnické
režii J. Frejky a 12. listopadu uvedlo premiéru vesnické
balady španělského národního mučedníka F. G. Lorey
»Dům doni Bernardy«, zabývající se ženinným otročským
postavením ve španělském lidovém řádu. V měsíci říjnu
hostilo divadlo »The English Arts Theater«, které sehrálo
5. října tragedii »Othelo« od W. Shakespeara, 9. října
sen ze Shawovy komedie »Člověk a nadělověk« pod ná-
zvem »Don Juan v pekle« a 10. října Shakespearovu tra-
gedii »Hamlet«. Tato představení byla skvělou ukázkou

velkého hereckého umění anglických herců Fay Compto-
nové, Jack Hawkinse a Alex Clunese a byla velmi vřele
přijata vyprodanými hledišti.

»Disk« (Divadelní studio akademie musických umění)
za vedení Frant. Salzera vstoupil do druhého roku své čin-
nosti a měl celkem 6 premiér. V sobotu 14. září provedl
veselý vaudevill E. Labiche a E. Martina »Slaměný klo-
bouk« o bláznivé honbě za slaměným kloboukem nevě-
né ženy, a 31. října hluboce lidské drama A. P. Čecho-
va »Racek«, které jest klasičkou ukázkou vyspělosti rus-
kého dramatického umění. Absolvující IV. ročník konser-
vatoře sehrál 20. října aktovou hru Josefa Tomana »Svět
bez oken« a V. Neffovu aktovku »Soused« a 11. listopadu
trojdiílnou inscenaci K. Havlíčka-Borovského »Kdo věren
Bohu, vlasti, králi«, sestávající hlavně z úsměvného »Krále
Lávry« a satirického »Křtu svatého Vladimíra«. Bylo to
představení velmi svěží a hrané s rozhodným úspěchem.
Ve středu 20. a ve čtvrtek 21. listopadu představil se
nám soubor »Horáckého divadla«, který sehrál působivou
Langerovu »Periferii« a vděčný Klabundův »Křídový
kruh«.

Divadlo V. a W., které po návratu J. Voskovce z Ame-
riky se usídlilo v »Divadle u Nováků«, zahájilo svoji první
sezónu veselohrou G. Kaufmanna a M. Harta »Přišel na
večeři«, známou z loňského provedení v Realistickém di-
vadle.

Studio ND přišlo o svoji hudbu v bývalé Velké ope-
retě a hraje nyní jednou týdně ve Stavovském divadle,
čímž začátečníci ze Studia jsou postaveni na roveň našim
nejlepším herecům Národního divadla. Studio mělo 2 pre-
miéry. 9. září byla to úspěšná premiéra »Krvavé svatby«
od španělského básníka F. G. Lorey a 11. listopadu jed-
na z méně známých lidových her Tylových »Chudý kej-
líř«.

Divadlo satiry zahájilo svoji novou sezónu 1. října
mimořádným zklamáním a to školáckou hříčkou Zbyňka
Vavříka »Drda, drda, drda« a 15. listopadu opravilo si
pověst nastudováním »Akee Aibiš« od J. Kainara, v níž
se vtipným slovem tepe poválečná psychosa jak u nás, tak
i v zahraničí.

Nové divadlo zařadilo do svého repertoaru konverzační
komedii v Itálii populárního S. Puglieseho »Chůdy pana
Celestina« v úpravě Oldřicha Nového.

Činohra 5. května, která se usídlila v bývalé Velké
operetě, měla 5 premiér. V pátek 6. září uvedla řemeslné
dokonalý kýč W. S. Maughama »Posvátný plamen«, 20.
září z Vinohradského divadla velmi dobře známou veselo-
hru Lope de Vegy »Sedlák svým pánem« o sedláku, jenž

Ladislav Pešek v titulní úloze Molièrovky komedie »Šibalství Scapinova« na Národním divadle v Praze.
(Archív Nár. div. v Praze)

umí čelit samotnému králi, 14. října J. Kirklandovu dramatisaci E. Caldwellovy »Tabákové cesty«, 20. listopadu výběr ruských aktovek pod názvem »Bože, to je člověk«. Jsou to Karatyginova »Cizí uniforma«, Sčeglov »Před odchodem«, Gnědič »Hořící listy« a A. P. Čechov »Bezděčný tragik«. A konečně 25. listopadu silný přímořský příběh Eugena O'Neill »Anna Christie«.

Větrník nastudoval J. Benaventeho »Vzbuzené zájmy«, kterým dal nevhodný název »Do Prahy je cesta dlouhá«, aby koncem listopadu zakončil svoji činnost.

Lidová činohra, která se po prázdninách objevila ve Vančurově domě, aby rozmnožila přebytek divadel v Praze, vybrala si k svému zahájení »Brinkalovy trampoty« F. F. Šamberka, které proměnila na »Trampoty pana měšťáka« (10. 9.). V neděli 20. října sáhla odvážně po »Svatbě Krečinského« od Suchovo-Kobylyna a 22. listopadu provedla hříčku mladého Petra Bartoníka »Opilý Manitou«, která se snaží být lacině vtipnou.

Divadlo mladých pionýrů provedlo po první 14. října »Lenivou Fedoru« od J. Doliny, která bude přínosem her pro mládež.

Divadlo mládeže, vedené Mílou Mellanovou, hraje od 23. září »Za merunou do pohádky« od J. Pěky.

Komická zpěvohra měla 5 premiér. 16. srpna O. Ne-dbala proslavenou »Polskou krev«, 12. září od R. Heu-bergera »Ples v opeře«, 9. října J. Straussova »Netopýra«, 24. října »Fra Diavolo« od F. Aubera a 7. listopadu operetu L. Ganného »Cirkus Malicornec«.

Tylovo divadlo v Nuslích hraje od 12. září lidovou operetu J. Stelibského »U veselého kamzíka«.

FF-scéna od 27. září »Svět se směje«, k jehož autorství se hlásí E. Fiala, M. Jaroš, J. Kaplan a R. Volf.

Alhambra, dřívější »Rozmarné divadlo«, zahájilo teprve 22. listopadu Snížkovým rozmarňným pásmem »Co se nám nelíbí«.

Herecké postavy dneška

Ladislav Pešek pochází z významné herecké rodiny brněnské. Oba rodiče, jakož i sestra Marie byly členy Zemského divadla v Brně. Tam narodil se Lad. Pešek 4. října 1906, od r. 1923 do r. 1927 byl posluchačem brněnské konservatoře, v letech 1928—29 působil na brněnské scéně, načež 1. září 1929 byl angažován Národním divadem v Praze, kde působí dosud. Zároveň od r. 1942 je profesorem dramatického odd. státní konservatoře v Praze.

Premiéra Molièrovky komedie »Šibalství Scapinova« dne 31. prosince 1946 na scéně Stavovského divadla v Praze upozornila opět na výjimečné zraní Ladislava Peška, který již předtím v uplynulých letech osvědčoval řadou významných rolí vlastnosti umělce neobyčejné kázně i vážnosti, při všem temperamentu, kterým dosahoval účinnosti komického projevu, stejně jako otřesných poloh dramatického výrazu. Překvapení, které vyvolal Ladislav Pešek jako Plautův lhavý Pseudolus (1942) a nedávno v Kremelském orloji (1945) postavou staríka, překonal nyní svým Scapinem, dosahuje tak rozpětím svého dramatického výrazu mistrovství Jindřicha Mošny.

V masce, nesoucí základní charakteristiku uličníka jižního typu a v kostymu, zachovávajícím mladistvost neapolského sluhu, zkoumá Pešek v Scapino obzíravě vývojovou situaci počátečních scén a jen pozvolna se rozehrává k vnitřní jistotě, třebaže nasazuje prudké tempo, jímž soustřeďuje pozornost. A pak ji udržuje v souvislé linii, jen chvílemi přerušované okamžiky, kdy leží skryt za kašnou a jako kočka na číhané loví svůj čas k novému rozběhu ve své scéně, již se zmocňuje s jistou živostí, samolibě vychutnává Scapinovu vchytralost až k nánovitosti, kterou okamžitě proměňuje v lícenou pokoru. S neobyčejnou lehkostí bez postřehnutelné fyzické námahy sviští Pešek vzduchem, nepopřává dlouho lenivého klidu svému mrštnému a pružnému Scapinovi, jenž krokem i skokem dotírá i uniká v proměnlivosti situací. Žene se úprkem po kolenou přes jeviště stejně snadno, jako s opičí rychlostí slézá žebřík a proplétá se jeho otvory, rozechvěn při tom úzkostí a hned zase vychloubavou rozjiveností vyvolává nové, nezadržitelně propukávající ohlasy své živelné komiky. Pešek neponechává ve svém chvástavém Scapinovi nic náhodě a přes to působí bezprostředně, ovládá bezpečně roli do písmene a půlobratu, s patrnou péčí o srozumitelnost výrazu, ať jakkoli bohatostí vtipu a kulometnou řecností rostou nároky na zvládnutí úkolu. Ve II. a III. jednání přímo bravurně exceluje Pešek Scapino drtivou trýzní, s jakou doléhá na lakomé otce, jež vydírá předstíráním a hrozbami, střídaje na obrátku pláč i smích a rozličným hlasem i odlišnou chůzí v nejrůznějších proměnách rozehrává věrojatnou groteskou širokou škálu rozeného herectví. A navíc ještě smělou i skvělou parodii svých jevištních druhů koření Pešek svého Scapina, v němž neobyčejně vyspělou procítěností a hereckou virtuositou, při dokonalém ovládnutí v tom vyšším smyslu řemeslných znaků mistrovství dosáhl ryzosti umělecké pravdy.

Em. Janský.

Kolem domácích scén

Činnost oblastních divadel.

Proti pražskému divadelnímu centralismu bylo právem voláno po decentralismu, který by přinesl jednotlivým oblastem českých zemí větší kulturní život. A stejným právem bylo žádáno, aby tato oblastní divadla byla sledována i pražskou kritikou v zájmu vývoje našeho divadelnictví a v něm zejména v zájmu vývoje uměleckých sil. Rozvržení divadel do různých oblastí bylo provedeno, ale s jakým úspěchem, o tom hovoří prozatím jen hospodářské starosti, zatím co o umělecké činnosti oblastních divadel nemáme přesných a spolehlivých informací. Musíme se spokojit s evidováním programů jednotlivých scén, takže víme, co se hraje, ale méně již *jak* se hraje.

Všimněme si alespoň několika nejhlavnějších divadel, jak se jeví jejich činnost podle programů. V Čechách byly na tom nejhůře České Budějovice, které teprve nedávno mohly zahájit svoji novou sezónu za vedení uměleckého šéfa prof. Jar. Hurta, em. režiséra Národního divadla. Mahenův »Janošík« střídá se tu s »Charleyovou tetou« a »Svatba Krečinského« s veselohrou »Velbloud uchem jehly« a také »Madame Sans-Gêne« s hrou »Zač lidský život« doplňují úvodní repertoár. V Měst. divadle v Plzni je nyní v lednu na programu »Pygmalion« a také »Rozpustilá Lola«, »Slečna učitelka« (Niccodemí), »Inspektor se vrací«, »Flamendři v ráji« i »Lakomec«. Nahoře v severních Čechách stará se o kulturní život Mostecká opereta revui »Rozdáme milion«, v Ústí n. L. má úspěch »Periferie« a původní hra Stehlíkova »Mladák«, v Liberci hrají »Periferii«, »Slaměný klobouk« i »Oči ze všech nejkrásnější« a v Teplicích je na lednovém programu »Jan Roháč z Dubé«, »Náš pan farář« i »Charleyova teta«. Do Teplic dokonce přijeli členové Národního divadla Höger, Dohnal, Steimar a Glázrová spolu s býv. kolegyní E. Posnerovou, aby sehráli pohostinsky Bernsteinovu »Lásku« a 15. ledna opakovalo Teplické divadlo »na všeobecnou žádost« silvestrovský program!

Podíváme-li se na moravský program, nalézáme ve stejné době, v lednu, v Mahenově divadle v Brně Shakespeareovu komedii »Mnoho povyku pro nic«, dále pak hry »Svět bez nenávisť«, »Zvonař«, »Nový vzduch« a »Piráti«. V Mor. Ostravě hrají v téže době »Morálku paní Dulské« a »Třetí zvonění« i americké drama »O myších a lidech«, v Opavě opakují Sokola-Tůmy »Staříčka Holušu«, ale také »Hrátky s čertem« a Rollandovu »Hru o lásce a smrti«, zatím co v Olomouci je na repertoáru »Macbeth« s »Anglickou sobotou«.

Není to přehled úplný a spokojuje se s dosažitelnými programy hlavních oblastních scén v plné sezóně, o jejímž průběhu postrádáme podrobných zpráv, z nichž by bylo lze usuzovat na skutečnou míru umělecké práce. Strážlivá kalkulace převládá s hospodářskými ohledy, jimž se činí větší či menší ústupky, kterým při tom chybí soustavná kritická kontrola, jež je uložena tisku. Z prostých a starých příčin, jež tkví v nedostatku času i místa. Pražská činoherní kritika je přímo vyčerpávána svými vlastními úkoly, jež jí pravidelně obtěden denně a obtěden téměř denně ukládají frekvenci množství divadel, porad, debat a schůzí, takže na cestu za mimopražskými divadly není ani pomyslení. Při tom soustavný nedostatek místa kulturních rubrik pražských listů je dalším činitelem, který odsunuje sledování oblastních divadel jen k příležitostným návštěvám podle náhody a bez systému, takže činnost těchto scén vyvíjí se bez přímého vlivu či podpory kritiky a podléhá jen doзору nadřízených míst úředních. O důsledcích toho podávala pak jasný obraz nedávná situace kladenského divadla, jemuž nebezpečí zhroucení bylo poučením, které platí pro všechny, spatřující v úkolech oblastních divadel významný prostředek nejen kulturní práce, ale i životní energie. *ej*

Před zánikem Studia Národního divadla? Po odstěhování Studia Národního divadla ze samostatného jeviště v býv. Velké operetě (jež zaujala na podzim 1946 činohra 5. května) byl tento soubor mladých herců odkázán na některé volné dny ve Stavovském divadle. Od počátku tohoto nového uspořádání neuplynulo ještě ani půl roku a již jsou vážné obavy, že Studio Národního divadla stihne

osud jiných mladých divadel. Revoluční snahy po existencím zajištění divadel setkávají se nyní se strohou skutečností a v tomto duchu má snad dojít také ke zrušení Studia Národního divadla, čímž se hodlají uspořádat asi dva miliony korun. Především je zapotřebí si připomenouti, že zřízením Studia Národního divadla byl jen splněn dávný požadavek péče o divadelní dorost první naší scény, vyslovený již po úmrtí K. H. Hilara, kdy bylo všeobecně uznáváno, že vybudováním Hilarova studia bude trvale zabezpečen rozhodující tvůrčí přínos této velké osobnosti pro další vývoj našeho divadelnictví. Ale ani myšlenka zřízení Hilarova studia při Národním divadle nebyla objevenou novinkou, neboť již dávno v dobách dřívějších provolání o Divadelní školu Národního divadla, jakož i někdejší pokusy o její uskutečnění projevovaly stejné porozumění pro zabezpečení divadelního dorostu v Národním divadle. Není tedy zřízení Studia Národního divadla jen revoluční myšlenkou, ale přímo základní podmínkou vývojových cest Národního divadla, jež nejen pro sebe, ale také pro jiné má a musí vychovávat nové síly, obdařené blízkostí růstu v ovzduší výkvětu našeho dramatického umění. Může být sporné, jakými prostředky se tak děje, ale zásadně nelze pochybovat o účelnosti funkce Studia s hlediska vrcholných zájmů naší divadelní kultury. *ej*

Divadelní duplicita. V plánování pražského divadelnictví nedostali jsme se ještě k požadovanému rozdělení působnosti jednotlivých scén a tím méně pak k takovému uspořádání, aby nedocházelo k soustavné podvojnosti pražského repertoáru. Začalo to v opeře. V národním divadle byli na repertoáru »Braniboři v Čechách« stejně jako na scéně Velké opery 5. května, jež se nerozpakovala nastudovati »Prodanou nevěstu«, třeba je toto dílo soustavnou ozdobou repertoáru Národního divadla. A také činohra se přiučila. Sotva je po premiéře jedné Shakespeareovy veselohry v divadle na pravém břehu Vltavy, hned následuje jiná Shakespeareova komedie na jevišti divadla z protějšího břehu. Totéž se opakovalo s obnovením prací amerického dramatika O'Neill a nedávno zase nastala i vnitřní podvojnost v Městských divadlech pražských, když po premiéře antické komedie »Či je to dítě« v Komorním divadle konala se premiéra Plautovy komedie »Tlučhuba« na mateřské scéně vinohradské. To vše jsou velké malíckosti, jež nesvědčí o koordinaci divadelních zájmů a dokonce jim ubližují. *ý.*

Divadla pro mládež a mladých. V přesycenosti hlavního města Prahy divadly nejružnějšího druhu staly se obětí první úsporné vlny scény divadelního dorostu. Šmídův »Větrník«, který za války tak znamenitě obstál jako nejmenší pražské avantgardní divadlo u Topičů, nepřežil svoji pracovní krizi v Mozarteu a nakonec byl opuštěn i rozpuštěn. Ukáže se ještě, jaká je škoda tohoto divadla mladých, jež mohlo plnit svoji funkci zejména ve výběru nových autorů. Pro ně mohla tato scéna znamenat vývojové i výbojové nástupiště, jehož v pražském divadelnictví není. Zároveň se zánikem Větrníku bylo z důvodů finančních opuštěno vydržovatelem Divadla mladých pionýrů, vedené rež. Vanátkem a Divadlo mládeže, vedené rež. Melanovou. Obě scény pro nejmenší diváky byly vzorem i cizině a zvláště po nedávném úspěchu Vanátkova souboru v Jugoslavii je patrna nutnost uchování obou divadel. Nalezlo se řešení v tom, že soubor Melanové byl připojen k Městským divadlům pražským a Divadlo mladých pionýrů bude dále na družstevní základně uhajovati svoji posici. *ý.*

Požární opatření v divadlech. Přípravovaný divadelní zákon pamatuje v příslušném odstavci o místě provozu na bezpečnostní opatření v divadlech, jež budou upravena zvláštním nařízením. Mělo by se v něm myslit také trochu na obecnostvo a vycházení vstříc jeho pohodlí, jak to činí kina. V každém téměř kinu jsou dnes zařízení kuřárny, ale divadelní obecnostvo, chce-li si zakouřit, je nuceno o přestávkách vycházet do nepříjemné zimy. V pražských divadlech je pouze v Městském divadle na Král. Vinohradech dovoleno kouřit ve foyeru divadla, ale jiné divadelní budovy, ač stejně bezpečné, této úlevy neznají.

Také v hereckých šatnách, většinou stejně zabezpečených, jako jiné obyvací místnosti v divadelní budově, není dovoleno kouřit a přestupky jsou trestány přímo drasticky a to ještě za okolností (jako nedávno v předním pražském divadle), jež vyvolávají dojem naprostého šikanování umělců. Nejinak vede se obecnstvu, jež z nedorozumění či z obavy před nachlazením vyhledává ke kou-

ření uzavřené divadelní prostory. To vše lze pokládati za přežitek, který jen zdůrazňuje, jak starobylá jsou nařízení o bezpečnostním opatření v divadlech a jak naléhavě je zapotřebí tyto předpisy z první poloviny minulého století přiblížiti dnešku, chceme-li, aby obecnstvo navštěvovalo divadlo za stejných alespoň podmínek společenských, jakými mu vychází vstřícné kino.

Ze zahraničních jevišť

Anglická shakespearovská společnost do Kanady.

Známý představitel shakespearovských rolí Donald Wolfit odjel dne 23. prosince se svou společností do Kanady. Je to po 15 letech první anglická shakespearovská společnost, jež zavítala do Kanady. Na pořadu bude »Král Lear«, »Hamlet«, »Kupec benátský« a »Jak se vám líbí« a posléze »Valpone«, hra dramatika ze 17. století Ben Johnsona.

Donald Wolfit vytvořil stálou shakespearovskou společnost před několika lety a za války podnikal turné nejen po britských ostrovech, nýbrž navštívil též všechna hlavní bojiště. Každý rok hrál kratší dobu v Londýně, avšak jeho nejennější služba spočívala v tom, že předváděl Shakespeara venkovskému publiku. Wolfit je vynikajícím hercem a jeho Hamlet je král Lear se řadí k nejlepším soudobým hereckým výkonům.

Divadlo Drury Lane opět otevřeno.

Královské divadlo Drury Lane, jež má již od 17. století vynikající místo v londýnské divadelní historii, bylo právě před vánocemi znovu otevřeno po více než sedmi letech, a to novou »hudební romancí« Noela Cowarda, jenž je znám svou »Kavalkádou« z let

třicátých. Nová Cowardova hra se nazývá »Pacifik 1860« a odehrává se na krásném a málo známém tichomořském ostrově.

Divadlo Drury Lane bylo zavřeno při vypuknutí války a při německých náletech na Londýn bylo r. 1940 vážně poškozeno. Části budovy však lze užívat a za války tu bylo sídlo organizace ENSA, jež se starala o zábavu a osvězení britských vojáků ve všech krajích světa.

Škody byly nyní odstraněny a opět se vznesla do výše opona nad lehkými operami, jimiž se divadlo Drury Lane proslavilo.

Vánoční pantomima.

Sezóna pantomim, jež je tradičním rysem britských vánoce, je v plném proudu. V Londýně se hraje pět velkých pantomim, zakládajících se na starých pohádkách, »Cinderella«, »Dick Whittington«, »Jack and the Beanstalk«, »Red Riding Hood« a »Mother Goose« (Matka husa). Dále se tu hraje několik oblíbených dětských her. Každé provinční město má též svou pantomimu. Mnohé pantomimy se budou hrát sedm i osm týdnů, tedy ještě dlouho po ukončení vánočního období. Až do konce února se budou před přeplněným hledištěm hrát dvě představení denně.

Anglická pantomima je jedinečná zábava, jež od svých počátků v tradiční harlekinádě jako doplňku k hlavnímu představení večera prodělala mnohé změny. Ve své nynější podobě je výpravnou hrou, zakládající se na některé známé pohádce, avšak hojně vybavenou časovým humorem a současnými populárními písněmi, k nimž se má připojit zpěvem i obecnstvo.

Charaktery i mnoho z děje pantomim se vytvořilo dlouhou tradicí, a to někdy i odlišně od původního děje. Ve většině konfliktů mezi silami dobra a zla v podobě »dobré víly« a »zlého krále«. Komický živel je představován »dámou«; často to je hrdinova matka. Tuto roli hraje tradičně herec. Naopak hrdinu, »hlavního chlapce«, hraje vždy žena. Hráti hlavní chlapceou úlohu ve velké londýnské pantomimě je vrcholem etičtosti každé herečky, vystupující v operetě. Herečky pro vedoucí chlapceou role však nejsou vybírány jen z jejich řad a ne jedna shakespearovská herečka (na př. též Fay Comptonová, jež byla nedávno v Praze se společností Arts Theatre Company) oblékla ve vánoční době trikot.

Anglickou pantomimu je nutno vidět, aby jí bylo lze uvěřit.

DIVADELNÍK SI ZAPAMATUJE...

Z „REŽISÉROVA ZÁPISNÍKU“ OD JIŘÍHO MAHENA

Pausy vůbec. Napovědové měli by si je psát do svých knih a měli by mít pro ně zvláštní značky. Je jich nejméně šest druhů. A každá ta značka měla by být pro napovědu závorou, přes níž nesmí, než napočítá určitý počet tepů (napověda nesmí být nikdy rozčilenou osobou).

Do paus nemá napověda nikdy nahazovat ani vzdech! A zejména nemá do nich nahazovat slova se sykavkami! Herec po velkých pausách má začínat vždycky sám. Důsledek: herec musí vědět přesně o pausách, jako by byly narážkami.

Napověda je »výkonným« umělcem a za napovědu nemá se brát kdekdo. Napověda je stejně důležitá jako inspicent, ba důležitější o tolik, o kolik vidí celý děj jasněji před sebou a zachycuje tempo hry.

Má se přeréknutí na scéně opravovat či ne? Podle mého soudu je věc jednoduchá: Letí-li věty jako řeka, nemá se přeréknutí opravovat vůbec, ale ovládnout se mimicky, nedat najevo, že přeréknutí nás zmátlo!

V klidné řeči opravit věc s lehkým pousmáním (a s kratičkou pausou), jak se obvykle v životě dělá. Oprava se však musí zahrát! Na to se zapomíná. Jak se opravují přeréknutí proti spisovnému jazyku? Tím, že se herec naučí roli pořádně česky a že nikdy na scéně nemluví jako Podskalák.

Divadlo, tys moje láska, touha —
Divadlo, ty nejsi fráze pouhá —
Divadlo, tys život, radost, žal.
Divadlo, tys maják! V šírou dál
jenž svítí svými myšlenkami...
Divadlo, ty láska ochotníků!
Bohyně stála u Tvého kdys vzniku —
Thalia božská svou Tě žehná dlaní,
svou hlavu smavou nad Tvým čelem sklání
a z úst se linou slova povzbudivá:
»Hledej co krásy autor v slovech skrývá,
»Hledej co krásy autor ve hru vložil —
»Hledej, by jeho duch zas Tvými ústy ožil —
»Hledej a vlož pak v srdce čekajících
»na slova Tvoje v šeru hlediště...«

— — — — —
Když barvy skryjí mé Já ve tváři,
když zazní zvonec, opona jde vzhůru,
když světél kužely zas scénu ozáří,
tu zdá se mně, že z tajemného kůru
zní božský zpěv — já kráčím k oltáři,
bych obět přinesl v zákoně odvěkém — —
Kol mne se rozevře jiný svět —
Ó, divadlo, ty láska moje,
Ó, divadlo, jsem jiným člověkem...

(Předneseno po prvé na valné hromadě Div. sdruž.
»F. Šokol-Tůma« 21. II. 1946 v Mor. Ostravě.)

Bedřich Karen v roli Parnella ze stejnojmenné hry spis.
Schaufflerové. (Ukázka vyobrazení z knihy umělcových
pamětí »Episody«.)

Dopis přátelům Českého lidového divadla

Vážení přátelé,

dovolte, abych k Vám já, Váš časopis, promluvil několik málo slov. Věřím, že Vy všichni, kteří si mě kupujete a čtete, děláte to proto, že máte rádi všechno, co se děje kolem divadla. Snažím se Vám také říci všechny zajímavosti a novinky z divadelního světa. A letos si budu všimát i divadla profesionálního. Ale nestačím na všechno sám. Chci Vás proto upozorniti, že mám pomocníka. A jak jsem k němu přišel? Hned Vám povím.

V říjnu 1945, kdy se tolik mluvilo o sblížení s bratry Slováky, naše ústředí — ÚMDOČ — se sešlo s ústředím slovenských ochotníků — ÚSOD — a tyto dvě vedoucí ochotnické organizace v Čechách a na Slovensku ustavily Ústřední výbor československého ochotnictva. Spojila je společná práce, stejné cesty, stejný cíl. Snaha o dobré ochotnické divadlo československé.

A Vás, milí přátelé, chtějí seznámoval se vším, co toto ústřední vedení připravuje, dělá, chtějí s Vámi sdílet své názory a myšlenky. Ale chtějí také utužit styk obou národů naší republiky. Dali se ihned do práce: a již v listopadu 1945 sledujeme divadelní závody slovenské, v létě 1946 prokazují bratři Slováci svoji ochotnickou vyspělost na Jiráskově Hronovu a v listopadu 1946 sešli se k velké společné akci — I. sjezdu československého ochotnictva. Byl krásný, mohutný, splnil svůj úkol. — A na něm jsem našel pomocníka. Představil se mně krásně upraven v zelených šatech jako »Č e s k o s l o v e n s k ý o c h o t n í k«.

Naše seznámení a další jednání bylo velmi srdečné a netrvalo dlouho, znal jsem nitro svého pomocníka: 64 strany, krásný papír, obrázková příloha na křídovém papíře. Bude k nám přicházet každého čtvrt roku. Stačí odeslat Kčs 80.— ročního předplatného na administraci, která je v Turčanském sv. Martině. Předplaťte si mého pomocníka, je to výhodné, neboť jednotlivě stojí číslo Kčs 25.—. Doporučuji Vám vřele služby mého pomocníka. Budete s ním spokojeni. Budete znát nejen divadlo české, ale i slovenské. Budete v něm číst nejen česky, ale i slovensky. Dozvíte se všechno o č e s k o s l o v e n s k é m d i v a d l e.

Znám Vás, moji přátelé, a vím, že nás — Vaše časopisy ochotnické, budete mít na nejčestnějším místě své knihovny. Pozvete si nás! Jsme ochotni k Vám přijít i ve větším množství. Stačí jen napsat:

Administrace »Československého ochotníka«, Turčanský sv. Martin.

Administrace »Českého lidového divadla«, Praha II, Spálená 11.

Nezapomeňte na nás, doporučte nás svým známým a získejte je pro nás!

Váš časopis Č. L. D.

Hynek Svoboda, čestný člen Družstva div. ochot. Zbraslav: Vávra (A. a V. Mrštíkové: Maryša), Oinomaos (Vrchlický: Námluvy Pelopovy), civilní. (Foto Pulpánová, Zbraslav.)

M. BOUČKOVÁ, Zbraslav: 30 let ochotnické práce

*Třicet jarních vánek
a tolik žhavých zrání,
třicet vážných listopadů
a třicet Štědrých dní —*

Skoro se nám nechce věřit, že př. Hynek Svoboda dovršil dne 26. prosince 1946 třicet let ochotnické práce v Družstvu divadelních ochotníků ve Zbraslavi. Třicet let je tomu, když jako 18letý, nově přijatý člen vystoupil na zbraslavské ochotnické scéně v Gaultově hře »Čokoládová princezna« v úloze Pavla Normanda. Od těch dob táhl př. Svoboda věrně káru Thespidovu a dnes se může s hrstí diváků na vytvořených 110 rolí a na řadu her, které režíroval. Od r. 1919 je nepřetržitě členem výboru, r. 1942 je valnou schůzí zvolen čestným členem spolku, od r. 1934 jednatelem, kterého funkce byl nucen r. 1944 se vzdát, když pro jeho »politickou nespolehlivost« bylo protektorátní úřady zakázáno provedení hry »Maryša«. Byl dlouho vězněn na gestapu v Benešově pro ilegální činnost a propuštěn pod podmínkou, že se vzdá veškeré veřejné činnosti. Vrátil se nám zdravý a jistě rozmnožil svou bohatou galerii di-

vadelních postav ještě o mnohé. Jeho bohatá zeň za 30 let svědčí o tom, že byl schopným a pilným ochotníkem, který studoval svědomitě a rád nejen role velké, ale který věnoval přípravu i roli malé, epizodní a sklídl v ní často, jako na př. v úloze horníka Brtnického, zasloužený potlesk na otevřené scéně.

Je zajímavé sledovat jeho herecký vzestup ve spolkové kartotéce, jak každým rokem úloh přibývalo a stále mu svěřovány role důležitější. Již r. 1918 hraje Výravu v Šubertově dramatu, r. 1919 Andréa v »Rozkošné příhře«, Ládu v Krejčího »Povodni«, r. 1920 Dr. Plavce v »M. D. Rettigové«, Antonína (Vojnarka), Buška (Naši furianti), kterého hrál od té doby ještě třikrát, Raymonda (Bezejmenná), mlynáře (Lucerna) r. 1921, 1930 a r. 1941. Tato jeho stá úloha nedohrána, protože představení bylo zákrokem četnictva přerušeno. Dále přicházejí postavy, jako Matuš (Pěst), Domin (RUR), Dohalský (Exulanti), Vilím (Velbloud uchem jehly), Janošík (Janošík), Jan Žižka v Jiráskově stejnojmenné hře, Bečvář (Poslední muž),

Kolínský (Paličova dcera), Adolf (Pražský flamendr), Francek a r. 1944 Vávra (Maryša), bohoslovec Petr (Oblaka), Kozina (Psohlavci), Dugan (Je Mary Duganova vinna?), Švanda (Strak. dudák), Robert (Posvátný plamen), Vladimír (Pustina), Radúz (Radúz a Mahulena), Damon (Černá věž) v masce, že jej ani jeho přátelé nepoznali, Matějka (Jízdní hlídka), Vrba (Hrobčický z Hrobčic), Goročenko (Tovaryš), Karel IV. (Noc na Karlštejně), Brtnický (Paní mincmistrová), Smetana (J. K. Tyl) a Oinomaos (Námluvy Pelopovy).

Všechny tyto postavy i nejmenované byly vytvořeny plasticky s význačnou kulturou mluvy, na kterou se, jak všichni víme, ještě před nedávnem tak nehledělo.

Vytvořit 110 postav je jistě úctyhodná práce ve prospěch našeho českého lidového divadla. Věříme, že jich bude v druhém třicetiletí ještě víc a k této práci přejeme jubilantovi Hynek Svobodovi mnoho zdaru a doufáme, že bude, jako dosud, našemu divadelnímu snažení podporou a rádcem.

OTTO MINÁŘÍK: Herecké výtvarnictví

Hercovým úkolem jest vytvořit na námět autora divadelní hry hereckou postavu podle obrazu režisérova. Z této definice vyplývá dvojí závislost hercova uměleckého tvoření. Srovnávejme-li toto tvoření s uměleckým výtvarnictvím jiného druhu, sledujeme, že na příklad malíř nebo sochař nebo hudební skladatel není obecně omezen v některé složce své činnosti. Může si volit námět svého díla zcela svobodně, do jeho tvůrčí činnosti neza-

sahuje jiný umělecký činitel — jen on sám rozhoduje o všech podrobnostech, působících při vytváření jeho díla.

Herec nemá této svobody. Námět jeho tvůrčí činnosti mu předpisuje autor divadelní hry, prostředří a usměrnění jeho tvorby mu vytváří režisér.

Autor, herec, režisér. Tři divadelníci, nezbytní k vytvoření uměleckého díla, kterému obecně říkáme divadelní představení. Prvním původcem je

autor, který napsal divadelní text. Napsal ho zcela svobodně, nezávisle. Sám si zvolil námět, podle svých schopností ho zpracoval v divadelní hru, unášej vlastní, svobodnou tvůrčí fantasií.

Žádná divadelní hra nebyla však napsána proto, aby nebyla provedena, aby nebyla na jevišti zživetněna. Úmyslem divadelního autora od počátku bylo napsati slovní znění literárního útvaru, jehož konečným stavem bude provedení na jevišti. Od svého počátku jest tudíž divadelní text vytvářen s tím zaměřením, že je první částí uměleckého díla, které najde své naplnění předvedením na jevišti. Divadelní hra však může být i sama o sobě uměleckým dílem, vyhovuje-li všem požadavkům, které činí dílo uměleckým. Přes to však zůstává sama o sobě částí — řekneme podstatnou částí — zamýšleného uměleckého díla, které dojde svého uskutečnění teprve jejím provedením před obecenstvem. Divadelní hry se zmocňuje další umělecký činitel, režisér divadelního představení, aby ji podle svých schopností předvedl v konečné fázi obecenstvu.

Nastává zvláštní případ uměleckého tvoření, který si uvědomíme, uvažujeme-li takto: Nezbytnou vlastností tvůrčího umělce je zvláštní schopnost duševního vidění, představivosti neboli umělecké tvůrčí fantasie. Je jasně pochopitelné, že tato vlastnost jest každému vlastní, t. j. osobitá, obecně v podrobnostech se podstatně lišící. Zákonitosti tvůrčí fantasie jsou každému jedinci vrozeny a mohou se lišiti od zákonů tvůrčí fantasie jiného jedince. Máme české přísloví: Dělají-li dva totéž, není to totéž. To znamená, že vnímají-li dva jedinci totéž — nejeví se to v jejich nitru stejně. Vjemy obou těchto jedinců se částečně různí a tato různost vyplývá z jejich duševních založení, t. j. schopnost vnímání své okolí je závislá na povaze toho, který vnímá. Člověk citlivý vnímá své okolí zcela jinak, než člověk založení hrubého. Poznáváme to na projevech, které vnímání téhož děje oba provázejí, neboť právě tyto projevy nám ono vnímání prozrazují.

Na příklad: Dva lidé pozorují vozku, týračícího tahouny, nemohoucí utáhnouti těžký náklad. Člověk citlivý, přítel zvířat bude tímto jednáním pohoršen a nepokrytě to vyjádří viditelným, slyšitelným projevem. Hrubý člověk přejde buď bez povšimnutí, nebo se může dokonce příhodou rozveselit. Týmž děj prvního jedince rozboleštil a druhého pobavil. Prozradila nám to obnažená duše každého z nich. Obnažili ji svými projevy pocitů, jež v nich shlédnutý děj vzbudil.

Autor i režisér jsou takoví dva jedinci, kteří jsou nadáni vlastní tvůrčí fantasií, obecně se lišící. Když psal autor divadelní text, byla to slova, která vycházela z jeho nitra působením jeho tvůrčí fantasie. Měla svůj rytmus, barvu, tón a také předpokládaný účín. Když režisér pročítá text divadelní hry, budí ve svém nitru tvůrčí fantasií, v níž slova plynou v jejím rytmu, mají barvu a tóny a předpokládaný účín, obecně se neshodující s účinem, předpokládaným v tvůrčí fantasií autorově.

Prakticky se tento stav nejlépe projeví na schůzce obou uměleckých činitelů, autora s režisérem. Velmi často se stává, že autor je překvapen, co všechno v jeho hře našel režisér, co všechno přikládá jeho slovům, myšlenkám a ději. Mezi autorem a režisérem vzniká zápas o uplatnění vlastní tvůrčí fantasie v provedení díla. Je mnoho režisérů, kteří proto neradi vítají součinnost autorovu, obávající se protestů při zásazích do divadelního textu, které pokládají za nezbytné. Ba je mnoho vynikajících režisérů dneška, kteří s velkou oblibou hrají hry dávno zemřelých autorů, kteří nemají možnosti se bránit, když jejich dílo vychází z režisérových rukou k nepoznání změněno, takže by ho ani vlastní autor nepoznal a mnohdy by i odmítnul se k němu hlásit. A to vyplývá právě z různého způsobu vnímání téže věci.

Provedení divadelního textu je dnes samo o sobě pokládáno také za umění; k umění autorovu přistupuje nyní umění režijní. Je tudíž režisér druhým stupínkem při vytváření divadelního představení s činností vlastní, osobitou, s nárokem a právem svobodného tvoření, do něhož nemůže nikdo — nevyjímaje autora — zasahovat, nemá-li býti porušena zásada jednoduše uměleckého díla. Umělec, tvořící umělecky, nemůže a nesmí být ovlivňován ve své činnosti, neboť všechno, co souvisí s jeho tvorbou, má mítí ráz původnosti a tento ráz mu může dodat jen ten, kdo umělecké dílo vytváří.

K provedení divadelního představení potřebuje režisér především herce, kteří by mu vytvořili jednotlivé herecké postavy, ve hře působící. Vytvoření herecké postavy je však třetím uměleckým dílem, které přichází v divadelním představení.

Herec, jako autor a režisér, je nadán tvůrčí fantasií, která se rozvine vnímáním autorova textu a režisérova výkladu o jeho provedení. Ale i v této tvůrčí fantasií hercově zaznívají vlastní tóny, vlastní rytmus, barva a účín jednotlivých okamžiků života herecké postavy.

Tři umělci se tu střetají svými tvůrčími fantasiemi ve společném vytváření uměleckého díla. Maně si vzpomínám článku Vojty Nováka, režiséra Národního divadla v Praze, uveřejněného v Novém českém divadle roku 1929 o spolupráci herce s režisérem: »Je to nejkrásnější duchový zápas, odosobněné nepřátelství, naprosto věčný boj, kde každý hájí své přesvědčení pro vyšší účel, ideový spor, bez něhož by nikdy umělecké dílo z kolektiva nevyrostlo. Je to čisté soupeření, bez postranních úmyslů, jaksi odhmotněné — i když se při tom vždy cele uplatní veškerá povaha tvůrců s jejich hmotnou zemitostí — mající jediný cíl: Dospěti nejbližší k lidské pravdě a její dynamické dramatickosti.« — A na konec dodává: »Každý hotový čin a výkon na jevišti je výslednicí poetického zápasu několika tvůrčích sil; z nich herec a režisér mají na výslednici největší podíl svou vzájemně očišťovanou a nadnášenou intenzitou prožívání.«

Tři tvůrčí fantasie svádějí boj, jehož výsledkem je divadelní představení. V zájmu jednotlosti, harmonie a sladení musíme přiznat prvenství tvůrčí fantasii režisérovi, která musí být vedoucí, nemá-li se vytvářené dílo rozpadnout v ne-jednotlivé části — slepenou nádobu různorodých střípků.

Hercův úkol je nyní zdůvodněn: vytvořit na autorův námět hereckou postavu podle obrazu režiséra.

U vědomí tohoto úkolu má každý herec přistupovati k vytváření přidělené herecké postavy.

Námět je pralátka, základ tvoření. Z něho vyvěrá děj hry, z něho vyprýstila slova, z něho vyrůstají bytosti, které děj i slova naplňují životem — to znamená, veškeré životní dění, celý proud děje, linoucí se na jevišti před divákem, vzniká v námětu. Herec, jehož zákonným příkazem jest, aby byl podstatnou složkou onoho proudu, aby se organicky včlenil do jeho peřejí, musí také ve svém tvoření postupovat s pohledem, upřeným k námětu, aby nevybočil z proudu, aby nezůstal třet u břehu, v stojaté vodě, která se nedala strhnout proudem.

Literární dílo je divadelní hrou, řeší-li spor. Klasické divadelní hry řešily zpravidla spor dobra a zla. Dnešní dramatický spisovatel čerpá látku ze sporů dnešního života. Nastavovat dobře zrcadlo a ukazovat její křivou tvář — jak radí Hamlet — zůstává stálým příkazem vážného dramatika, který chce tak přispívat k zdárnému vývoji života lidské společnosti.

Má-li být spor, musí být dva, kteří se sváří. Musí se o něco přit. Ono něco, o něž ti dva slovem i činem bojují, tvoří podstatu hodnoty dramatického díla. Čím závažnější předmět sporu, tím hodnotnější hra. Herec může svým podáním závažnost předmětu sporu účinně zvýšit — nebo také nebezpečně snížit, když nepronikl k samé podstatě sporu, když se s ní neseznámil tak dalece, aby ji nepochopil, aby ji nemohl prožít.

Herec nemůže vytvořit něco, co vůbec nezná.

Prvním činem hercovým k vytvoření herecké postavy je: Seznámit se s podstatou sporu, řešení divadelní hrou, v níž žije bytost, předmět herecké postavy. Podstatou sporu je myšlenka, zrozená z autorova zážitku. Herec si musí tuto myšlenku ověřit.

Spor vyžaduje nejméně dva protivníky. Divadelní hra s jednou jednající osobou je proto vyloučena. Mohl by někdo namítnouti, že i jedinec by mohl mít spor s vlastním nitrem, se svědomím. Před divákem by však ono svědomí musilo být zosobněno nebo jinak vytvořeno — herec debatující se svým obrazem v zrcadle a podobně — a pak by to vlastně byly zase dvě různé, technickým způsobem oddělené součásti jedné bytosti. To je však zvláštní výjimka, potvrzující pravidlo: K sporu náleží dva. Jeden za myšlenku bojuje, druhý ji potírá.

Dospěli jsme k novému poznatku. Herec musí vědět, zda bytost, kterou má vytvořit, myšlenku hry hájí nebo potírá. Známe málo her, v nichž

vystupují pouze dvě osoby, aby si mezi sebou vyřizovaly spor; v divadelní hře zpravidla vystupuje řada osob a bytostí, které zrodila autorova tvůrčí fantasie, aby zápolily o myšlenku hry. Jsou-li mimo tyto osoby ve hře zaměstnány ještě osoby další, jejich jsoucnost ve hře není oprávněna součinností při řešení daného sporu — přičítáme to autorovým neznalostem základních pravidel dramatického tvoření.

Jsou-li všechny osoby divadelní hry zúčastněny na sporu o myšlenku hry, můžeme je rozdělit na dvě skupiny: První skupina sestává z těch, kteří myšlenku hájí a druhá skupina ze zbývajících, myšlenku potírajících.

Herec, v této hře zaměstnan, musí bezpečně vědět, ke které z těchto skupin náleží herecká postava, kterou má vytvořit.

Tak jako se v životě setkáváme a seznamujeme s lidmi a podle toho, jak je poznáme, se k nim chováme, tak i herec se musí seznámit se všemi postavami divadelní hry, se kterými bude na jevišti žít. Herec musí vědět, která z postav hry náleží k jeho straně a která k straně protivního tábora. Musí znát jejich povahu — jsou charakterní nebo podlí? Jsou stateční nebo zbabělí? Zaslouhují si cti nebo pohrdání? Lásky nebo nenávisti? Jsou králi, vojevůdci, měšťany, venkovany či jsou to členové lotrovské peleše? Dramatikův text stačí jen na povrchní seznámení osob, které ve hře vytvářejí děj — hercovy životní zkušenosti, skladiště nastrádaných poznatků v obcování s lidmi a studium lidských vášní silných povah, jež jsou líčeny ve světových i našich literárních dílech největšími spisovateli svých dob — musí nyní přiskočiti na pomoc, aby odhalily ledví všech osob, s nimiž se v ději hry herec setká.

Tak vchází herecká postava do společnosti těch, s nimiž ji autor nerozlučně spojil. Přichází mezi ně jako známý mezi známé — ví, jak se má ke každému chovat, jak s každým hovořit a co si o něm myslit. Nikdo z nich ho svým jednáním nepřekvapí, v nikom se nezklame — vzdvít každého z nich poznal dříve, než se s ním setkal na jevišti.

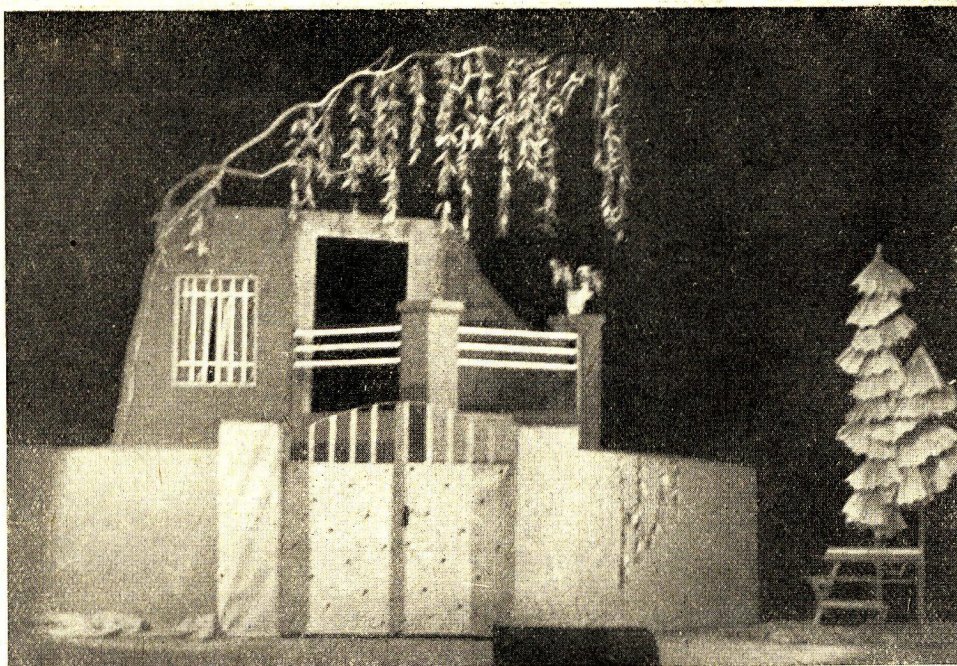
Všichni herci nejsou však tak dychtívi a zvědaví. Nepokládají za nutné, aby svou pozornost věnovali všem osobám hry stejně. Jsou mnozí, kteří přímo pohrdají těmi, s nimiž se na jevišti setkají na chvíli — takové chvilkové setkání jim nestojí za to, aby se obírali osobou, s níž se již — jak vědí — nesetkají. Stačí jim, když se seznámí s těmi, s nimiž budou v stálém jednání a kteří jim poskytují příležitost znalost jejich charakterů plně rozvinout a využít.

A to je chyba. Herec vytváří před divákem hereckou postavu svým jednáním — mluvou, pohybem, gestem a mimikou. Charakter vytvářené postavy si vytváří divák ve svém nitru jako charakter dramatické osobnosti z jednotlivých podrobností, které vnímá pozorováním herecké postavy. Každá podrobnost v chování herecké postavy na jevišti jest částíčkou, charakterisující dramatickou osobnost v divákově duši. Jemný divák

Kolektiv mladých při Lidové scéně v Pardubicích dne 19. října 1946 v Městském divadle.

Karel Čapek: Loupežník.
Lyrická komedie. Scéna:
Oldřich Nepil. Režie: Fr.
Chaloupka.

Soutěžní představení
Mítlöhnerova okrsku
ÚMDOČ v Pardubicích
pro Jiráskův Hronov
1947.

vycítí v nejmenších podrobnostech chování plynulé a rozpačité — i kdyby proběhlo mžikem. A takové chování vzniká vždycky tam, kde je improvisováno a nevyšlo ze znalosti.

Herec si ve své tvůrčí fantasmii vytváří životné obrazy a děje, v nichž jeho herecká postava činně zasahuje. Mohou to být děje, které ve hře předepsal dramatický autor — ale mohou to být děje, které autorem nejsou předepsány — jsou to děje, v nichž se herec — ve své herecké postavě — důvěrněji seznamuje s některými význačnými osobami hry. Herec si tak vytváří přesnější a ucelenější poměr k osobě, s níž si důvěrně, osobitě pobesedoval.

Veškerá jednání v hercově tvůrčí fantasmii se dějí v příslušném prostředí a odpovídající době, v mluvě, pohybech, chování a obcování, obvyklém prostředí děje a jeho doby. Herec, jemuž byla přidělena role rytíře, pohybuje se, chodí, mluví a jedná s ostatními osobami hry jako rytíř — snaží se všemožně se vžít nebo si vsugerovat, že

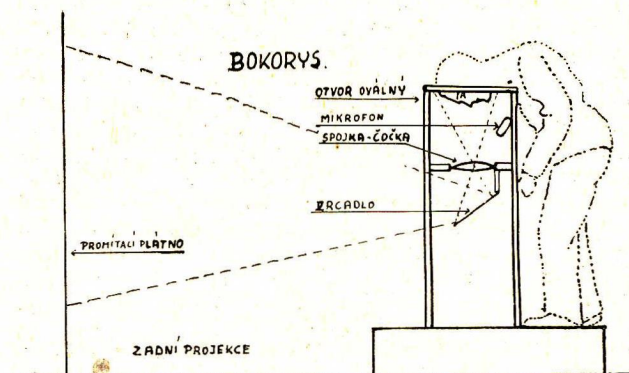
je rytířem. Má-li jeho postava vyjít na jevišti v jevištní skutečnosti, musí — aspoň ve své tvůrčí fantasmii — svého rytíře jednou prožít, aby se v onom prožívání mohl pozorovat. Aby se viděl, jak si počíná, jak se projevuje, t. j. jakými vnějšími znaky vyjadřuje své niterné pocity. Při studiu herecké postavy se snaží tyto odpozorované znaky realizovat — jsou mu základem, z něhož vytváří ze sebe novou osobnost, která počala v jeho tvůrčí fantasmii, oplodněná postavou autorovy hry.

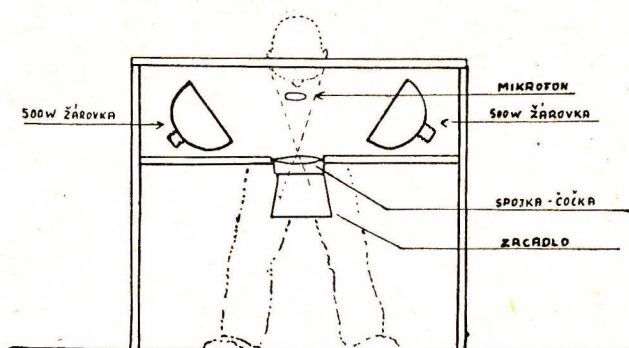
Tak se stal autorův námět prvním popudem k vytvoření herecké postavy. Tvorba této postavy není tak zcela svobodná, jak na první pohled se zdá. Kdyby bylo ponecháno každému zúčastněnému herci, aby svobodně vytvářel podle své vlastní tvůrčí fantasmie, vznikla by spojením takto vytvořených postav nesourodá smíšenina různorodých výkonů — divadlení hra bez rámce.

Rámec hry — usměrnění všem výkonům, uvedením jich na stejného jmenovatele provede režisér. O tom příště.

jk: Snové scény na jevišti

Když jsme v mladoboleslavském »Koláru« předloni inscenovali Hilbertova »Michaela« jako náhradní soutěžní představení, měli jsme vyřešit problém předvedení Michaelových snů v agonii ve IV. jedn. Nechtěli jsme při tom použít obvyklého zjevování se osob za tylovou clonou na jevišti a proto jsme problém vyřešili způsobem, který snad bude k užítu i jiným ochotníkům v podobné situaci: použili jsme promítání obličejů odrazem v zrcadle a mikrofonu pro přenos hlasu. Abychom podtrhli, že jde o horečnaté představy, spojili jsme ještě obraz s projekcí točící se spirály a s reprodukcí fonů na desce. Spirála se otáčela nebo roztáčela od diváka, když mluvily

snové postavy a k divákovi, když šlo o reprodukci Michaelových myšlenek v horečce, kdežto jeho přímé slovo po procitnutí k vědomí bylo bez tohoto doprovodu. Mimo to jsme mu dali myšlenky v horečce mluvit do mikrofону, takže měly

stejně hlasové zabarvení, jako mluva snových zjevů. *) Vlastní zařízení a jeho použití pochopíte ze skizzy: bylo jednoduché, jen na kostře z latí s potahem z černého papíru a s otvorem pro vkládání hlavy, intenzivně osvětlené dvěma reflektory. Obraz byl spojnou čočkou vrhán na zrcadlo a odrážen na promítací plátno, které bylo současně kulisou. Mimo dosah projekce byl umístěn mikrofón, do kterého herec, který se měl právě zjevit, mluvil a do amplionu jsme přenesli jeho hlas. Pouhým přibližováním se obličeje do otvoru jsme dosáhli postupného zaostření obrazu, který se vynořoval jakoby z mlh a stejně zase mizel, aby mohl být vystřídán jiným hercem, který se opět nahnul do otvoru. Při přesném zladění přenosu obrazu i zvuku má tento způsob navíc přirozené barvy i pohyby obličejových svalů a očí.

*) Tento druhý mikrofón byl zavěšen na lůžku Michaelově.

CYRDA BLÁHA: Tragikomedie ochotnická *)

Na vesnici se koná divadelní představení. Hrají veselohru. Celá obec se připravuje, aby shlédla výkony svých známých. Také lidové divadelníci jsou v plné práci. Připravují jeviště pro večerní představení, zametá se sál, snášejí se stoličky z celé obce, aby diváci měli na čem sedět, koná se předprodej lístků atd. Herci i režisér jsou umazáni od hlavy až k patě, že sami tomu nevěří, že je dnes neděle a že se večer hraje. Pozdě po poledni jsou s prací hotovi. Hladoví pospíchají k obědu, aby si trochu také ještě »zchrupli« a dohonili tak nevyspané hodiny za doby divadelních zkoušek. Dvě hodiny před představením přichází pokladník, aby mohl rozprodat zbývající lístky. Po něm se začínají trousit jednotliví členové ochotnického souboru včetně místního maskéra, v tomto případě tesaře v civilním povolání. Ihned se ujal práce. Oponář, inspicient a jiní »podřadní« členové souboru přicházejí těsně před představením. Lidé se již začínají trousit do divadla. Je dávno po 20. hod. a ještě se nezačíná. Musí se čekat na pana předsedu a jeho rodinu, která si koupila půl řady míst. Také pan učitel ještě nepřišel. Ten přijde zároveň s panem předsedou. Konečně jsou zde. Najednou je jakýsi chaos. To pan předseda se rozčiluje, že má o jedno místo méně, než si objednal. Přijela mu návštěva atd. První rozladění v hledišti. Výstup s panem předsedou zanechal i v přítomných divácích nepěkný dojem. Špatná organizace. Uváděči jsou neschopní, protože na »to« stačí nějaký »levější« mládenec. Konečně je slyšet hlas něčeho, čemu se asi říká zvonek. Nic nevádí, hlavně, že s půlhodinovým zpožděním se začíná. Opona se rozevírá — — — Co to? Opona se rozevřela jen do polovice a dál už ani hní... A to se opakovalo ještě dvakrát, než byla chyba odstraněna. Nu a teď už se před vámi rozvíjel děj. A byly vidět všechny přednosti i velké nedostatky vesnické scény. Jeviště malinké, staromódní, které pamatuje několik ochotnických generací. Dnes se hraje v tomtéž lese nebo světnici jako před dvaceti lety. Jediný východ, přes hlediště. A teď před vámi defilují postavy a postavíčky. Vidíme zde »komika«, jak svým nápadným šatem chtěl »omráčit« diváka a opravdu omráčil oblekem, maskou i hrou. Byl nemožně oblečen v rozbitých šatech — bůhví, kde to sehnal — rozbité boty, prsty čouhaly z bot, rudý šátek na krku (proč, to jsem se nedozvěděl), a k tomu na hlavě »buřina«. A maska? Červený nos, červená paruka, rudý knír. Maska, charak-

ter? Ne, strašák do zelí. Komik? Ani zdání. V prvním okamžiku se zdálo, že bude dobrý, ale zklamal úplně. Byl komický jen a jen svým strašným oblekem. Viděli jsme dále masky dobré i zlé, výkony herců zdařilé i méně zdařilé. Mluvu vesměs špatnou. Dlouhé přestávky, které ještě víc unavovaly. Byla to ochotnická tragikomedie. Bylo vidět snahu, ale okolnosti jsou mnohde silnější, než sebevětší láska k divadlu. Udělejte pěknou scénu, nemáte-li pořádného osvětlení, místa ani materiálu. Hrejte pěkně a mluvejte správně česky, když divadlo naevičuje dělník z kamenolomu a pan učitel se divadelní práci vyhýbá. Mějte v pořádku oponu, když je vlastnictvím pana hostinského, který si na ni nedá sáhnout. Začínajte přesně, když nevychované obecenstvo se courá s půlhodinovým zpožděním. Zkrátte přestávky, když jeviště je pro dnešní poměry tak nemožné a není odborníka, který by z toho mála, co je k dispozici, dovedl udělat něco jiného, pěknějšího a hlavně tak, aby přestávky byly co nejkratší. Vesnické divadlo má ještě mnoho a mnoho nedostatků a je proto nutné, aby divadelní školení bylo pořádáno nejen v okresech nebo krajích, ale především v každém místě ochotnického spolku. Tam by měli být připravováni mladí nadšenci k ochotnické práci, od samých základů. Mělo by být nařízeno (vím, je to nepěkné slovo, ale koná záranky) konání interních kursů v divadelních spolcích samých. Naučit lidové divadelníky všemu, co dělá dobré divadlo. Učit herce mluvit, správně česky mluvit, prakticky provádět maskování, scénování, mimiku a pod. Naučit je odebírat divadelní časopis »České lidové divadlo«, kde mnoho získají čtením odborných statí. Funkcionáři jednotlivých okrsků by se měli rozjet po svém okrsku a konat odborné přednášky a přiblížit divadlo co nejvíce ochotníkům. Vychovat pro divadelní školu I. stupně připravené posluchače, kteří již o divadle vědí alespoň ty nezákladnější věci. Jen tehdy můžeme doufat, že lidové divadelnictví ochotnické splní své poslání, když všichni veřejní činitelé v obci budou sami podporovat snahy našich ochotníků a poskytnou jim všemožnou pomoc při jejich těžké práci. Tak by byla splněna práce i dvouletého vládního budovatelského plánu.

*) Otiskujeme přesto, že tyto případy jsou mezi naším ochotnictvem už jen výjimkou. (Pozn. red.)

OHŁASY RESOLUCE I. SJEZDU ČSL. OCHOTNICTVA V PRAZE

20. prosince 1946.

Vážení pánové, přijmete mé srdečné blahopřání k 60. výročí založení Vaší ústřední organizace.

Sledoval jsem činnost československého ochotnictva vždycky s opravdovým zájmem, který si tato významná složka našeho kulturního života zasluhuje.

Vaše požadavky budu tlumočiti ostatním členům vlády a jsem přesvědčen, že Vaše snahy zajistit ochotnictvu přiměřené postavení v našem divadelním světě se setkají s plným pochopením.

S přátelským pozdravem: B. Laušman, ministr průmyslu.

20. prosince 1946.

Předseda ústavodárného Národního shromáždění mně uložil, abych Vám poděkoval za Váš dopis ze dne 5. t. m. č. 6896/46 Š a za resoluci a ujistil Vás, že Vaše požadavky bude podporovati.

Tlumočím Vám jeho přání mnoha zdaru ve Vaší práci a jsem

s projevem úcty: Jan Fišera, osobní tajemník předsedy Národního shromáždění.

8. ledna 1947.

Potvrzujeme příjem Vaší resoluce ze dne 6. XII., obsahující požadavky čl. divadelního ochotnictva a sdělujeme Vám, že jsme ji předali členům kulturního výboru ÚNS k dalšímu projednávání.

Dvoulitce zdar! S přátelským pozdravem Klub poslanců KSČ Praha I, Sněmovna.

18. prosince 1946.

Potvrzujeme příjem Vaší resoluce, usnesené na I. manifestačním sjezdu československého ochotnictva v Praze dne 10. listopadu 1946. Sdělujeme Vám, že požadavky obsažené v resoluci předneseme našim poslancům příslušného výboru, aby při projednávání divadelního zákona je hájili.

Děkujeme Vám za zaslání publikace a znaménka za Klub poslanců čs. strany národně-socialistické: Dr. Josef Čupera, vedoucí tajemník.

30. prosince 1946.

Vážení pánové,

přijali jsme zaslanou nám resoluci přijatou na sjezdu československého divadelního ochotnictva a dovolujeme si Vám sdělit, že jsme si vědomi velkých úkolů, které převzalo divadelní ochotnictvo v otázkách osvětového a kulturního hnutí v našem státě a proto můžete vždy spoľehnouti na naši podporu, neboť divadelní ochotníci, kteří pracují ve prospěch širokých vrstev lidových zasluhují, aby požadavky jejich byly realizovány.

Klub poslanců československé socialistické demokracie Praha.

19. decembra 1946.

Dovolujeme si Vám oznámit k Vášmu listu ze dne 7. t. m., č. j. 6826/46. Š., že Vaše rezolúcia bola postúpená naším pp. posl., členom v kultúrnom výbore a to: posl. Blažkovi, Daxnerovi, Dr. Špánikovi a Žiakovi.

V úcte: Klub poslancov demokratickej strany Praha.

4. prosince 1946.

Vážení přátelé! Dovolujeme si objednat u Vás 15 odznaků sjezdu. Sjezdu jsme se zúčastniti bohužel nemohli, chceme tedy alespoň tímto podpořiti vedení našeho českého divadelnictví.

S přátelským pozdravem: Spol. div. ochot. v Košicích, p. Planá n. Luž.

POD HESLEM

„OCHOTNICTVO SOBĚ A LIDU“

28. prosince 1946.

Zasíláme Vám výtěžek divadla »Viktorka« ze dne 25. 12. 1946, obnos 289.— Kčs jako dar na ochotnické divadlo.

Rádi bychom dali více, ale jsme nejhudší obec na Žamberecku s 50 čísly. Naše výtěžky jsou tudíž malé. Snad ale i tento malý obnos přispěje k zbudování velikého díla.

Mnoho zdaru!

S přátelským pozdravem za Kroužek divadelních ochotníků J. K. Tyl ve Studeném, okr. Žamberk, Matyáš Karel, jednatel.

Bez data.

Jelikož finanční stav naší spolkové pokladny nám nedovoluje přistoupení na Vaše podmínky, žádáme Vás, abyste naši přihlášku do ÚMDOČ zrušili, neboť žádný člen není ochoten sám si svoji daň platit a z členských příspěvků spolku, které činí Kčs 18.— ročně, není pro spolek únosné, aby daň tuto hradil ze spolkové pokladny.

Doufáme, že sdělení toto vezmete na vědomí a zůstáváme s přátelským pozdravem

za Vzájemně se podpor. ochot. jedn. »Svornost« v Ruzyni, Jech Ant., předseda, Janotka Vilém, jednatel.

KRÁTCE O MNOHÉM

Jubileum.

Jistě každý hradecký ochotník, ba i celá královohradecká veřejnost dobře zná typického starousedlíka našeho města, vynikajícího herce, ochotníka, umělce na jevišti a učitele mládeže, př. Josefa Huňáčka, režiséra Klieperova okrsku ÚMDOČ, místopředsedy JDO Kliepera.

Všichni rádi vzpomínáme na jeho herecké výkony v době okupace, kdy na jevišti přímo zářil vírou v opětnou svobodu a byl opravdovým vzorem práce ochotnické v tak těžké době, jaká byla. Všechny jeho postavy, vytvořené na jevišti, byly přímo zosobněním autorových myšlenek, vše bylo propracováno s největší péčí do nejmenších podrobností.

Nyní však jen málo spatříme toto jméno, nám tak milé, na plakátech jednoty div. ochot. »Kliepera« v Hradci Král. a jeho štilhou, vzpřímenou postavu, vždy zářící úsměvem, na prknech Klieperova divadla, neboť často se vracějící choroba poutá nám dra-

hého přítele buď na lůžko, nebo mu aspoň nedovoluje hrát divadlo a zkoušet. Nepremůže ho však natolik, aby nepůsobil podle svých sil jinak pro ochotnictvo, divadlo, mládež a národ.

Myslím, že tu právě je největší jeho zásluha, totiž v práci na výchově naší mládeže. V jeho umělecky vyzdobeném bytě, který je jakýmsi malým divadlem s hledištěm, jevištěm i šatnou, se vystřídá denně řada mladých adeptů ochotnických, kterým on vždy rád a ochotně poradí a pomůže theoreticky i prakticky. Je stále vesel, nikoho nezarmoutí, nikoho neodbude, všem je k dispozici jeho bohatá herecká i činovnícká praxe ve spolku i v okrsku ÚMDOČ. Tato velká práce a zásluha nemůže být nahrazena nějakými kursy, jeho život je kursem, školou nejlepší.

Přejeme proto drahému svému učiteli, milému tátovi Huňáčkovu mnoho pěkných rolí do nového roku. Hlavně však jemu i jeho milé choti hojně zdraví!

- Zý -

XXVII. tradiční divadelní šibřinky

pražského ochotnictva konají se již dne 5. února 1947 ve velkém sále Lucerny. Ráz: »Od tragedie k frašce«. Účinkují dvě hudby pražské posádky za řízení kapelníků J. Obruci a E. Kapláňka. O půlnoci řadí Nezbední bakaláři. Soutěž na nejkrásnější masku. — Reklamace a předprodej vstupenek v Pražském okrsku ÚMDOČ, Praha XVI, Nádražní 19, tel. 427-36 (úř. hodiny od 17—19 hod.), u M. Truhlářové, palác Koruna a u vrátného v Lucerně.

Soutěž.

Redakce Č. L. D. chce vyhovětí přání svých odběratelů a rozšířití obrazovou část časopisu. Vypisuje proto soutěž na fotografie:

1. nejlepší masky,
2. nejlepší scény,
3. nejlepšího výstupu, fotografovaného při hře.

Fotografie musí být na lesklém papíře, záběry pouze z činoher. Nejlepší tři fotografie z každé skupiny budou odměněny knižními cenami a budou otisknuty v časopise Č. L. D. Redakce si vyhrazuje právo otisknouti i ty fotografie, které nebudou odměněny. Soutěž končí 28. února t. r.

Fotografie zašlete na adresu: Sekretariát ÚMDOČ, Praha II, Spálená 11. Na obálku poznamenejte: Fotografická soutěž Č. L. D.

A ještě zemská soutěž...

V Českém lidovém divadle (ročník XXVI.) byly uveřejněny tabulky zemské soutěže a již slyšíme dotazy, proč to a proč ono. Pro zajímavost uveřejňujeme.

1. Proč byl výběr hry dvou souborů oceněn různými počty bodů, když hra obou souborů byla táž?

Výběr hry nezáleží jen a jen na autorovi. Mnohem více na souboru, který si hru k soutěži vybral. Vždyť ji jistě vybíral, protože měl pro ni všechny podmínky, t. j. plné obsazení, režiséra, schopného uplatnit autorovu myšlenku s ohledem na dobu, na stávající poměry, na obecnost, kterému bude předvedena. Není-li každá z těchto podmínek splněna, ztrácí se body. Proto může táž hra v pojetí a provedení dvou režisérů a dvou souborů dosáhnout na výběr hry různý počet bodů.

2. Jak je možné, že v téže hře bylo jednou bodováno 8 osob a po druhé 10 osob?

Při hodnocení divadelního představení činí největší potíž hodnocení malých rolí — to jest takových, v nichž se herec jeví jen mihne, aniž by měl nějakou akci, z níž by bylo možno hodnotit herecký výkon. Nic nezkazí, ale také nic nezvedne. Pronesl malou větu: Může se mluva hodnotit plným počtem bodů, i když svou větu pronesl správně? A může se hodnotit jeho znalost role, pojetí, maska a mimika?

Zkušenosti mnohaletého bodování nás přivedly k tomu, že by bylo nespravedlivé tyto zdánlivě dokonalé výkony

hodnotit plným počtem bodů, zatím co se strhává prvnímu herci při každé chybě — překřknutí a pod. — Tak by herci malých rolí velmi často dosahovali většího počtu bodů, než herci rolí obsáhlých. Tyto herce můžeme snadno oceňovat, když je máme dvě hodiny před očima. To se nám také s počátku stávalo, že nám herci, kteří se jen jevístem mihli — vyšli mnohem výše, než herci hlavních rolí. Tato okolnost — nespravedlivá k hercům větších rolí — nás často zaměstnávala a uvažovali jsme, jakým způsobem se s ní vypořádat, aniž bychom té či oné straně ukřivdili. A došli jsme k tomu, že by bylo nejlépe malé role sdružit, t. j. uvažovat je jako jednu osobu, t. j. všechny menší role — podle společného rozhodnutí posuzovatelů hodnotit a počítat jako jeden výkon. Stane-li se však případ — a to se nám také stalo — že v malé roli na sebe zvlášť upozornil svým výkonem některý herec, pak jeho výkon byl posuzován jako výkon nadprůměrný příslušným počtem bodů. A tak se může stát, že v jednom případě bylo bodováno 8 a v druhém 10 výkonů v téže hře.

Každá soutěž přináší nové a nové poznatky nejen pro soutěžící, ale zvlášť pro pořadatele a tito musí být každému novému poznatku vděční.

Soutěžní porota boduje jen jedno představení a nemůže být odpovědná za hodnotu představení, jemuž nebyla přítomna. Měla vždycky jen jediný zájem, snadno pochopitelný: aby se do Hronova dostaly nejlepší soubory, určené, aby prokazovaly uměleckou a kulturní úroveň divadelních spolků, v ÚMDOČ organizovaných. A proto podle svého nejlepšího svědomí a vědomí vybírá každoročně ony soubory, které před ní prokázají tuto úroveň co nejvyšší. Mělo-li — nebo má-li Nové divadlo v Mladé Boleslavi prokazatelné námítky, má možnost je uplatnit v ÚMDOČ, kde by jistě bylo bezohledně zakročeno, kdyby se zjistilo, že ze soutěže vyšly soubory horší, aby ukázku úrovně organizovaných divadelníků snižovaly před očima veřej-

nosti. V soutěžení a posuzování hodnoty divadelních souborů ÚMDOČ vládne jen jediná vlastnost: spravedlnost bez ohledu na pocity, které toto posuzování provázejí. Tak tomu bylo vždycky v ÚMDOČ a to nám kdysi i Nové divadlo nadšeně přiznávalo, když vyšlo ze soutěže vítězně. Dnes nám doporučuje, abychom neměli ve svých posudech staromódní mravy. Bohužel nemůžeme je měnit, neboť chceme zůstat bezohledně spravedliví. I když se to poraženým nelíbí. O. M.

Z okrsku Jarosl. Kříčky v Hranicích.

Podhorský okrsek Jaroslava Kříčky ÚMDOČ se sídlem v Hranicích zúčastnil se r. 1946 soutěže v rámci 60 let ÚMDOČ. Soutěže se zúčastnilo 6 spolků, z nichž vítězně vyšla jako první div. jednotka »Tyl« v Drahotuších s divadelní hrou »Bloudění« od Ot. Bosáka za režie Cyry Bláhy a druhý spolek div. ochotníků v Týně n. Beč. s divadelní hrou od Fr. Sokola-Tůmy »Soucit« za režie Jana Gdourka. Třetí cena udělena nebyla. Třetí místo obsadila v pořadí div. jedn. v Hranicích hrou O. Scheinpflugové »Guayana«. Jednoty Drahotuše a Týn n. Beč. obdržely upomínkové diplomy. Ve spolupráci s OOR v Hranicích byla uspořádána divadelní škola I. stupně v Hranicích a Lipníku n. Beč. ve dnech 20. a 27. října a 3. a 10. listopadu. Ve škole se vyučovalo souběžně v Hranicích i Lipníku n. B. Školu navštívilo 120 posluchačů ze 47 obcí. Zkoušce se podrobilo 70 posluchačů, z nichž udělalo 10 s výborným, 23 s chvalitebným a 32 s dobrým prospěchem zkoušku. C. B.

Redakční sdělení.

Pokračování dílka Růž. Soukupové »Kostymování her dobových« zařadíme opět do příštího sešitu. — V rubrice »Divadelní hry a knihy« neomezíme se jen na registrování prací pro velká jeviště, ale budeme dbátí také jevišť malých, pro něž sestavíme nový seznam vhodných prací. — Za insertní část redakce neodpovídá.

DIVADELNÍ HRY A KNIHY

Edmond Konrád: »Skřivan a smrt«, hra o 3 děj., 1 scéna (pokoj), 8 m., 2 ž., vyd. A. Neubert, Praha II, Hybernská 12, provoz. právo Syndikát českých spisovatelů, Praha II, Ječná 6, brož. výt. Kčs 42.—. Hra je vydána v roce 1946, ale psána v okupaci. Autor jedinečným způsobem vystihuje v této zhuštěné epizodě éru řádění gestapáků u nás v době okupace přeneseným dějem do Veliké francouzské revoluce r. 1793. Hlavní postavou této hry je Renée, slavná

herečka, účastněná v podzemním hnutí a persekovaná. Hra svojí hodnotou a námětem je dobrým přínosem na jeviště vyspělých souborů. Čmk

Emil Synek: »Masky«, hra o 3 děj., 3 dekorace (pracovna, ordinace síně, hala), 7 m., 5 ž., vyd. A. Neubert, provoz. právo Divadelní zastupitelství Spolku českých spisovatelů »Máj«, Praha II, Pštrossova 23, brož. výt. Kčs 45.—. Hra, která se řadí k nejlepším dílům autorovým, jejichž

kladem je strhující dialog a působivost dramatických situací, je napsána těsně před okupací, rozebírá moderní postavy a charaktéry, poukazuje na důležitost mravní odpovědnosti jedince v kolektivu. Přesně a dobře vykreslená postava chirurga Dr. Lenze i jeho partnerky — ženy a asistentky a naproti nim syna chirurga, představitel dnešní mládeže, dobře vystihují rozdíly dnešní starší a mladší generace. Hra vhodná pro vyspělý divadelní soubor. Čmk

»ČESKÉ LIDOVÉ DIVADLO«. Odp. red. Jakub Rydvan (inž. V. Sommer). Praha II, Pštrossova 22. Redakční kruh: Anděla Bočková, Dr. Míra Čermáková, J. V. Gsöllhofer, Jos. Hudeček, V. Kasal, Otto Minářik. — Nevýžádané příspěvky redakce nevrací, nebyla-li připojena oznamovaná obálka. Otištěné se honoruje. Přetisky jen s udáním pramene. Do konce roku 1947 vyjde deset čísel ve lhůtách měsíčních. Jednotlivá čísla 5 Kčs, celoroční předplatné 50 Kčs i s pošt. Novinová sazba povolena ředitelstvím pošt a telegrafů čís. 31.426/IIIa-1940. Dohlédací úřad pošt. Praha 55. Tiskne Československý Kompas, Praha-Smíchov, Plzeňská 66. Nákladem ÚMDOČ Praha II, Spálená 11, tel. 352-91. Reklamace nedošlého čísla se vyřizují jen do 14 dní po vydání čísla následujícího. V komisi Divadelního knihkupectví a nakladatelství Otakara Růžického, Praha II, Karlovo n. 30.

PŮJČOVNA DIVADELNÍCH KOSTYMŮ

František Sec

TÁBOR, KOŽELUŽSKÁ 140

vyjde ochotně vstříc potřebám všech spolků

Půjčovna divadelních obleků

Naše šatna

Praha I, Dlouhá třída číslo 25

1947 PRŮLOMÍM!

Drtíme veteš neúprosně moderním zjednodušením scén, pronikavým technickým zlepšením, novým, vždy však uměleckým směrem malby! Tímto rázným zásahem ušetříme Vám mnoho námahy a času při stavbě scén.

ALOIS DROBNÝ, MÍSTEK, TEL. 639

Speciální ateliery pro umělecké malby a zařizování jevišť.
Černé horizonty, opony, dekorace plastické, měnitelné stojky, všestranné interiéry atd.

MAŠKARNÍ, DIVADELNÍ
A FILMOVÝ ZÁVOD

AŽA HUŇKOVÁ, Praha I,

Ovocný trh číslo 17. - Telefon čís. 374-74

Zvláště doporučuji své oddělení dětských kostýmů pro veškeré pohádkové hry i dětské slavnosti. Pro moderní operetu a revul možno obdržeti u nás celé skupiny girls a boys v různém provedení a snažíme se vyhověti P. T. cvičitelům tanců v jejich žádostech.

UMĚLECKÝ ZÁVOD PRVÉHO ŘADU.

DRAMATICKÁ DÍLA Al. Jiráska, Al. a Vil. Mrštíků, V. Štecha, Gabr. Preissově
a všech ostatních významných českých dramatiků

Jodá obratem Divadelní nakladatelství a knihkupectví **Otakar Růžicka**
Praha II, Karlovo nám. 30. Telefon 280-07, 749-63

MAGISTRÁLA

spol. s r. o.

REKLAMNÍ A PROPAGAČNÍ PODNIKY,
PRAHA II, HYBERNSKÁ 9,

provádí v celé ČSR tyto druhy reklamy:

Transparentní a nástřešní reklamu ve vozech pouličních drah

Plakátování

Bioreklamu

Inserci ve všech časopisech
i v zahraničí.

Inserci v Úředních telefonních
seznamech

K. S. Stanislavskij
**MŮJ ŽIVOT
V UMĚNÍ**
*Proslulá kniha vzpomínek jednoho
z největších divadelníků, která se sta-
la biblí všech, kdož mají rádi divadlo.*
Cena brož. 120 Kčs, váz. 150 Kčs
U VŠECH KNIHKUPCŮ
A V NAKLADATELSTVÍ
 PRAHA II,
Na Florenci 13

FERENC FUTURISTA

napsal „MÁJI“ o Kolačného veselohře

»KANCELÁŘ PRO ATOMOVOU PUMU«:

»Mám zato, že je to nejpodařenější fraška, kterou kdo v poslední době u nás napsal. Je jako psaná pro mě. Těším se, že si v ní podle svého gusta zahraju.«

Žádejte u svého knihkupce nebo u „MÁJE“, Praha II, Pštrossova ulice číslo 23.

Masky, divadelní obleky do všech her,
národní kroje, vzorně vypravené, Vám dodá

divadelní závod **Marie Tvrdková**
Praha XI, Grégrova 16 — Telefon 519-26